БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 189 (680)

25 СЕНТЯБРЬ СЕШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Югославияда бўлиши (1-бет).
Пахта теримида актив иштирок этаётган ўқувчиларга кўчма Қизил байроқ берилди (1-бет).
Н. Эгамназаров, В. Шодмонов. — Мирзачўл олтинлари (1-бет).
ЙИЛЛИК ПЛАННИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРАЙЛИК (2-бет).
Хитой Коммунистик партиясининг Умум Хитой VIII съездида (2-бет).
МАРКСИЗМ - ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУВЧИЛАРГА ЁРДАМ. **А. Ортиқов.** — Империализм мустамлакачилик системасининг емирилиши (2 ва 3-бетлар).
Пахтакор ва механизатор ўртоқлар, колхоз, совхозларда кунига йиллик планнинг камида 2 процентти миқдорида пахта тайёрлашга эришайлик! (3-бет).
Сувайш канали масаласи тинч йўл билан ҳал этилиши керак (4-бет).
«Бирлашган фронт бўлмади». Сувайш канали масаласи юзасидан Лондонда ўтказилган сепарат кенгашнинг якунлари тўғрисида АҚШда баён қилинган фикрлар (4-бет).
Совет гражданларини ГФР дан репатриация қилиш тўғрисида СССРнинг Германия Федератив Республикасидаги элчихонасининг нотаси (4-бет).
ЎЗБЕКИСТОН ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ ОЛДИДАН. **О. Богомолова.** — Олмалиқ врачлари (4-бет).

Пахтакорларга қулай маданий-маиший шароит яратиб берайлик

Областимиз пахтакорлари йиғим-теримнинг энг қизғин ва масъулиятли даврига кирдилар. Бу йил жуда яхши келган кузнинг очиқ ҳаволи илиқ кунлари, ўтган йилдагидан икки-уч ҳафта олдин ёппасига очилган чаноқларда лўппи бўлиб турган пахталар мўл ҳосилни тез вақт ичида йиғиб-териб олиш, мамлакатга топширилаётган пахта миқдорини кун сайин кўпайтириш имкониятини беради. Ана шу қулай имкониятлардан унумли фойдаланаётган илғорлар бутун кучни пахта йиғим-теримига тўла сафарбар этиб, пахта тайёрлаш суръатини тинмай оширмоқдалар.

Пахта йиғим-терими суръатини тўхтовсиз ўстириш, мамлакатга топширилаётган пахта процентини кун сайин ошириш теримда бевосита банд бўлган пахтакорларга қай даражада маданий ва маиший хизмат кўрсатилаётганига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шунинг учун ҳам пахтакорларга маданий ва маиший хизмат кўрсатишни намунали йўлга қўйиш, бунинг учун биринчи галда ана шу иш билан бевосита шуғулланаётган ташкилот ва муассасаларнинг ишини пухта ташкил этиш маҳаллий партия ташкилотлари ва совет органларининг энг муҳим вазифасидир.

Пахта йиғим-терими даврида колхозчилар, совхоз ишчилари ўртасида, бевосита даланинг ўзида савдо хизматини яхшилаш йўли билан пахтакорларни зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ва саноат моллари билан ўз вақтида мўл-кўл таъминлаб туриш катта аҳамиятга эга бўлган ишдир. Партия ташкилотлари далада ишлаётган ҳар бир колхозчи, МТС ва совхоз ишчисининг маданий-маиший эҳтиёжлари энг яхши қондирилишига, улар ўртасида маданий-оқартув ишларининг қизитиб юборилишига, уларга намунали медицина хизмати кўрсатилишига эришмоқлари лозим.

Теримчи ва механик-ҳайдовчи шу кунларда пахта йиғим-терими муваффақиятини ҳал қилаётган марказий фигурадир. Давлатга ҳар куни топширилаётган пахтанинг миқдори, процентнинг тўхтовсиз ўсиб бориши уларнинг самарали меҳнатига боғлиқ бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам биринчи галда уларга унумли ишлашлари учун зарур бўлган барча шарт-шароитларни яратиб бериш керак.

Пахта йиғим-терими тўхтовсиз қизиб бораётган ҳозирги пайтда даланинг ўзида иссиқ овқат ва чой ташкил қилиш, колхоз ва совхозларда болалар боғчалари ва ясliларининг ишини яхши йўлга қўйиш, биринчи навбатда пахта теримида бевосита қатнашаётган колхозчиларга пул ва натура авансларини ўз вақтида бериб туриш ва шунингдек маданий-маиший хизматнинг бошқа барча турларини жонлантириб юбориш зарур. Колхоз правлениелари ва совхоз дирекциялари, бошланғич партия ташкилотлари пахта йиғим-теримига жалб этилган шаҳар аҳолиси тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари керак. Улар учун вақтинча уй-жой ажратиб бериш, иссиқ овқат ва чой ташкил қилиш колхоз правлениелари ва совхоз дирекцияларининг диққат марказида бўлсин.

Партия ташкилотларимиз пахтакорлар учун шундай моддий-маиший шароит яратиб берилишига эришсинларки, токи ҳар бир теримчи ва механик-ҳайдовчи, ҳар бир колхозчи ва совхоз ишчиси ўзи тўғрисидаги ғамхўрликни ҳамиша сезиб турсин. Ана шундай қилингандагина у ҳосилнинг тақдири учун жавобгар эканлигини кўпроқ ҳис қилади, ўзининг халқ, Ватан олдидаги ватанпарварлик бурчини бажаришда сабот ва зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилади.

Афсуски, областимизда пахта йиғим-терими кампаниясини ўтказишда қуруқ маъмуриятчиликка ва расмиятчиликка йўл қўйилаётган, одамлар тўғрисида ғамхўрлик қилишга, уларнинг унумли меҳнат қилишлари учун тўла шароит яратиб беришга иккинчи даражали иш деб қаралаётган колхоз ва совхозлар кўплаб учрайди. Мирзачўл районидаги колхозларда ана шундай аҳвол содир бўлмоқда. Масалан, райондаги Будённий номли колхозни олиб кўрайлик. Колхознинг кўпгина бригадаларида кунига графикда белгиланган пахтанинг ярми ҳам териб олинмаётир. Уларда иссиқ овқат ташкил этилмаган, болалар боғчаси ва ясlilари йўқ. Теримчилар овқатланиш учун уйларига қатнайдилар. Эмизикли болалари бўлган аёллар пахта теримида 3-4 соат ва ундан ҳам камроқ вақт қатнашмоқдалар ёки мутлақо далага чиқмаётирлар. Шунинг учун ҳам кўпчилик теримчилар кундалик пахта териш нормаларини бажармаётирлар.

Областимизнинг бир қанча районларида пахта йиғим-терими қониқарсиз уюштирилганлиги ва биринчи галда колхозчиларга ва совхоз ишчиларига қулай маданий-маиший шароит туғдирилмаганлиги туфайли графикда кўрсатилган кишиларнинг анчагина қисми далага чиқмаётир. Область бўйича бундай кишилар бир неча мингни ташкил этади.

Бу аҳволга тезда барҳам бермоқ керак. Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, колхоз правлениелари, совхоз ва МТС раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотлари сентябрь ойи учун белгиланган топшириқларни сўзсиз бажариш учун ҳар бир теримчининг кунлик иш унумини камида 70-80 килограммга етказишга эришишлари, бунинг учун эса биринчи галда теримчиларга зарур барча маданий-маиший шароитларни яратиб беришлари зарур.

Партия ташкилотлари, совет органлари, колхоз правлениелари, совхоз ва МТС раҳбарлари пахтакорларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни ҳар томонлама кучайтириб юборишлари, бу соҳада олиб бориладиган бутун ишларни бевосита дала шийпонларига кўчиришлари, кўчма кутубхоналар, қизил бурчаклар ташкил этиб, уларни турли адабиётлар ва кўргазмали агитация воситалари билан мукаммал таъмин этишлари лозим. Пахтакорларимизнинг маданий дам олишини уюштиришда бадиий ва илмий-оммабоп кинофильмлар кўрсатиш ҳамда бадиий ҳаваскорлик тўгараклари коллективларининг иштироки билан концертлар қўйиб бериш муҳим аҳамиятга эгадир.

Пахтакорлар учун қулай маданий-маиший шароит яратиб бериш социалистик мажбуриятларни муваффақият билан бажаришда, мўл пахта ҳосилини ўз вақтида давлатга териб топширишдек ғоят муҳим хўжалик ва сиёсий кампанияни ўтказишда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари бу ишни ўзларининг биринчи даражали вазифалари деб билмоқлари керак.

Пахта теримида актив иштирок этаётган ўқувчиларга Кўчма Қизил байроқ берилди

Тошкент область ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитетининг бюроси социалистик мусобақанинг 21 сентябргача бўлган якунини кўриб чиқиб, область ижроия комитети ва область партия комитетининг кўчма Қизил байроғи ҳамда 5 минг сўм пул мукофоти **Молотов номидаги Тошкент медицина институтига** (директори ўртоқ **Ғуломов,** партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Красавский,** комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ **Ризаев)** берди. Бу институт коллективи сентябрнинг иккинчи ўн кунлигида мажбуриятнинг учдан бир қисмини бажарган, 1334,5 тонна юқори сифатли пахта терган.

Область ижроия комитети ва Ўзбекистон КП область комитетининг бюросида **Политехника ва Молия-иқтисод институтлари, республика Сиёсий-оқартув мактаби, тегирмон-элеватор техникуми ва область Педагогика билим юрти** коллективларининг пахта йиғим-теримида яхши ишлаганликлари қайд қилиб ўтилди.

Область ижроия комитети ва область партия комитетининг кўчма Қизил байроғи 3 минг сўм пул мукофоти билан **Оққўрғон районидаги М. Горький номли 27-мактаб коллективига** (мактаб директори ўртоқ **Шомуродов,** комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ **Оллобердиев)** берилди. Бу мактаб коллективи пахта терими бошлангандан бери 77 тонна пахта териб берган ёки ҳар бир теримчи 1200 килограммдан пахта терган, теримчиларнинг ҳар бири бир кунда ўрта ҳисоб билан 80 килограммга етказиб пахта термоқда.

Шунингдек **Гулистон районидаги М. Горький номли 1-мактаб, Пискент районидаги Тельман номли мактаб** ва **Мирзачўл районидаги К. Маркс номли 2-мактаб** коллективларининг яхши иши ҳам қайд қилиб ўтилди.

Етти район жун тайёрлаш ва закупка қилиш планини муддатидан илгари бажарди

Бекобод, Калинин, Қорасув, Паркент, Сирдарё, Чиноз, Янгийўл районларининг колхоз ва совхозлари йиллик жун тайёрлаш ва закупка қилиш планини муддатидан илгари бажардилар.

Давлатга жун топшириш давом этмоқда.

ИЛҒОР ТЕРИМЧИЛАРДАН ЎРНАК ОЛИНГИЗ!

Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхозининг аъзоси Замира Абдусатторова мавсумда 15 тонна пахта териш мажбуриятини олди. У ўз сўзининг устидан чиқиш мақсадида фидокорона меҳнат қилиб, ҳар куни 200 килограммдан пахта тераётир. **Суратда: ўртоқ З. Абдусатторова.**

М. Шевелев фотоси.

Этагида лиммо-лим
Оппоқ пахта ярқирар,
Чеҳрасида табассум
Нурдек яшнаб барқ урар.
Қарар чаман далага
Замира шод, бахтиёр,

Ишонч боғлаб аҳдига
Ишлар, теримда илғор.
Барвақт туриб ҳар куни
Уяр пахтадан хирмон,
Дер колхознинг олтини
Элга бўлсин армуғон.

Оталик ёрдами билан

Октябрь район, Молотов қишлоқ советидаги Энгельс номли колхозни оталикка олган «Ташсельмаш» заводи коллективи колхоз хўжалигини кўтаришда яхши ёрдам бермоқда.

Оталик ёрдами билан колхоз қишлоғига движок ўрнатилиб, хўжалик бинолари ва 75 га яқин колхозчининг уйи Ильич чироғлари билан таъминланди. Пахта ташишда ишлаётган 3 та колхоз автомашинаси капитал ремонтдан чиқариб берилди.

Бундан ташқари, колхозга кўп миқдорда автомашина учун қисмлар ва қурилиш материаллари келтирилди.

Д. СОДИҚОВ.

КАМЧИЛИКЛАРНИ ТАНҚИД БЕЛГИСИ ОСТИДА

(БЕКОБОД ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИДА)

Яқинда Дзержинский номли цемент заводи клубида Ўзбекистон КП Бекобод шаҳар комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди. Пленум қатнашчилари шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ Ҳусниддиновнинг шаҳар аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги докладини тингладилар ва муҳокама қилдилар.

Пленумда шаҳар партия ташкилоти халқимизнинг маданий ва маиший турмуш даражасини яхшилаш ва унинг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла қондириш юзасидан КПСС XX съездининг кўрсатмаларини амалга ошириш учун олиб бораётган кураши туфайли айрим муваффақиятларга эришилганлиги алоҳида таъкидлаб кўрсатилди.

Кейинги йилларда шаҳар аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатиш тубдан яхшиланди. Қисқа вақт ичида шаҳарда кўпгина чиройли, ободонлаштирилган уй-жой бинолари қад кўтарди. Ҳозир шаҳарда якка тартибда қурилган уйлардан ташқари 59196 квадратметр ҳажмли кўп хонали уй-жой бинолари бор. Жуда қисқа вақт ичида шаҳарда янгидан 6 ўрта мактаб, 4 касалхона ва туғруқхона, 4 та болалар боғчаси ва ясlilари, 3 та клуб, 10 та ошхона ва магазин, 2 та маиший хизмат кўрсатиш комбинати ва бошқа объектлар қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Шаҳарда якка тартибда уй-жой бинолари қуриш қизғин тус олди. Фақат шу йилнинг ўзидагина шаҳар Совети меҳнаткашларга якка тартибда уй қуриш учун 407 та ер участкаси ажратиб берди. Унинг умумий ҳажми 12 минг квадратметр майдонни ташкил қилади.

Шу билан бир қаторда, пленум қатнашчилари аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш соҳасида ҳали жуда катта камчиликлар борлигини кўрсатдилар. Масалан, шаҳарда уй-жой бинолари ҳар бир кишига фақат 4,5 квадратметрдан тўғри келади. Аҳолининг уй-жойга бўлган эҳтиёжини қондириш учун яна камида 43 минг квадратметр ҳажмдаги бинолар қурилиши керак.

Айниқса, шаҳар коммунал хўжалигидаги аҳвол жиддийдир. Ўтган 11 йил мобайнида ҳаммаси бўлиб фақат 284 квадратметр ҳажмли иккита уй қурилди. Шаҳарда уй-жой ва маданий-маиший бинолар қурилиши қониқарсиз олиб борилмоқда. Шу йилнинг ўтган 8 ойи мобайнида ҳаммаси бўлиб 2005 квадратметр ҳажмли бино қурилди, холос. Бу планда белгиланган миқдорнинг атиги 45,6 процентини ташкил қилади. Шаҳарда уй-жой биноларини капитал ва жорий ремонт қилиш ниҳоятда суст бормоқда. Шу йилнинг ўтган даври ичида ремонт учун ажратилган маблағнинг 48,2 процентигина фойдаланилди. Биноларни ремонт қилиш суръати айниқса металлургия, цемент, асботрубо заводларида (директорлари Муҳамедов, Тўхтахўжаев ва Панченко ўртоқлар) жуда суст бораётир. Бунинг устига ремонт ишларининг сифати ниҳоятда паст бўлмоқда.

Шаҳарда канализация йўқ. Аҳоли водопровод суви билан тўла таъминланмаган. Мавжуд водопровод точкалари аҳолини сув билан тўла таъмин эта олмаётир. Далупер, Запорожье, Вокзальная ва Фарҳод кўчаларига водопровод қувурлари ўтказилган эмас. Бу тўғрида шаҳар Советининг раҳбарлари (раиси ўртоқ А. Мамадалиев) бош қотирмаётирлар. Шаҳар ободончилиги учун ажратилган 3 миллион 255 минг сўм маблағнинг ҳозиргача фақат 42,5 проценти фойдаланилган. Шаҳарда ҳар йили қанчадан-қанча маблағ сарфланиб, юз минглаб дарахт ўтқазилади. Лекин уни парвариш қилиш ва сақлаб қолиш ёмон аҳволда.

Пленумда В. И. Ленин номли металлургия заводи партия бюросининг секретари ўртоқ К. Ковалев партия ва ҳукуматимиз шаҳарларнинг аҳолисига нормал маданий-маиший шароит яратиб бериш ҳақида жуда катта ғамхўрлик қилаётганликлари, буни металлург ва цементчилар шаҳри бўлган Бекобод шаҳри мисолида кўриш мумкинлиги тўғрисида гапирди.

— Шаҳар Совети, айниқса, унинг коммунал хўжалик бўлими, — деди ўртоқ Ковалев, — ободончилик учун ажратилган маблағлардан фойдаланишда жиддий камчиликларга йўл қўймоқда. Улар шаҳар аҳолисини сув ва электр энергияси билан тўла ва узлуксиз таъминлаш ҳақида етарли ғамхўрлик қилмаётирлар. Бу вазифани тўла амалга ошириш учун давлат етарли миқдорда маблағ ажратиб берса-ю, ундан тўла фойдаланилмаса, кимдан гина қилиш керак?!

Шунингдек, шаҳар Советининг раиси Мамадалиев, металлургия заводининг директори Муҳамедов, шаҳар партия комитетининг секретари Гринадёров ва бошқа ўртоқлар ҳам ўз сўзларида шаҳар аҳолисининг маданий-маиший аҳволини яхшилаш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлар талабга тўла жавоб бермаётганини, ҳали бу соҳада жиддий камчиликлар мавжуд эканлигини кўрсатдилар.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан кентайтирилган қарор қабул қилди.

А. ТОШМУҲАМЕДОВ.

Мирзачўл олтинлари

Тош йўл яқинидаги катта хирмонда пахта қопланмоқда. Чеккасини қизил қийиқ билан боғлаб олган, майкачант кекса колхозчи шиббаланган қанорларни бирма-бир кўтариб, қаторлаштириб тиклаб қўймоқда. Кекса пахтакор дам олмасдан яна пахтага тутинади, офтобда қуритилган пахта ғарамлари ёйилиб, яйраб, қайнаб тошгандай кўринади. Пағa-пағa оппоқ пахталар худди нур билан юғурилгандек ярқирайди. Пахта қопловчи мўйсафид деҳқон бир қисм пахтани кафти билан эзиб кўрди, толалар ипакдай товланади, ёйилиб, бўртиб турипти, чигити тишда қарсиллайди.

— Каноп қолмади, — деди ҳалиги кекса пахтакор.

— Ҳозир, Холмат ота, — деди табелчи Алимқул Баратов ва бир даста канопни отага узатди.

Бир чеккада пахта қоплаётган Каримжон Бобиев сўнгги қанорни тўлдириб, хирмон чеккасига олиб чиқди. Тўлдирилган қанорларни кўздан кечириб турган шофер Раҳимжон Абдуллаев бўш қанорни кўтариб, ўзини «йиғинга» урди. У, қучоқ-қучоқ пахтани хирмондан олиб, қанорга тўлдирди, сўнг қанор ичига тушиб, уни шиббалади. Раҳимжон қанор оғзини каноп билан чатир экан, ҳа деб пахта қоплаётган кекса колхозчига сўз қотди:

— Холмат ота, пахтани яхши қуритдингизми, яна пунктдан қайтаришмасин?

Холмат ота Норматов қаддини ростлаб, пешона терларини қўли билан артиб, кулиб жавоб қайтарадi:

— Болам, Раҳимжон, бизнинг пахта қайтмайди, қишда ҳам қайтмайди.

Раҳимжон нима дейишини билолмай кулиб қўйди. Чунки у ота қуритган пахта пунктдан қайтган вақтни билмайди. Шунинг учун отага бошқа жавоб айтмасдан, машинани ҳозирлашга киришди.

Хирмонда пахта қолмади, 70 қанор тўлатилиб тайёрлов пунктига жўнатишга тахт қилинди. Табелчи Баратов тарози ёнида ўтириб, тортилган пахтани бирма-бир ёзиб бормоқда. Холмат ота, Каримжон, яна икки колхозчи қанорларни автомашинага ва унга тиркалган автоприцепга чаққонлик билан юкладилар. Машина оғир тебраниб, Мирзачўл тайёрлов пункти томон қўзғалди.

Холмат ота яхна чойдан бир пиёла ичиб, пахтазорга қаради. Колхозчилар эгатларга ёйилиб пахта термоқдалар. Ҳар жой-ҳар жойда тўлдирилган қанорлар кўринади. Ота хирмонжойни супириб, пунктдан қайтган қанорларни кўздан кечира бошлади. Каримжон чоки сўкилган қанорларни ажратиб олиб, уларнинг ёнларини тикишга киришди.

Уватда қоп орқалаган колхозчилар кўринди. Табелчи Баратов теримчиларнинг пахтасини қабул қила бошлади. Холмат ота яна пахта қуритишга киришди. Эгатдан келтирилган қопнинг оғзини очар экан, табелчидан сўради:

— Буни ким терган?

— Холжон.

— Барака топсин, — деди ота ва оғир қанорни бўшата бошлади.

Холжон Расулбердиева 5- бригаданинг илғор теримчиларидандир. У ҳар куни 150-160 килограммдан пахта термоқда. Холжоннинг дугонаси Саломат Сайдалиева ҳам зўр ғайрат билан яхши натижаларга эришмоқда. У, куни кеча 150 килограмм пахта терди.

— Ҳозиргача Тожиқулдан ўзган киши йўқ, — деди табелчи Баратов рўйхатга қараб. — Илғор теримчи Тожиқул Хўжақулов ҳар куни 200 килограммга етказиб пахта термоқда. У, мавсумда 10 минг килограмм пахта териш учун мажбурият олган. Тожиқул ҳозирданоқ олган мажбуриятининг қарийб ярмини бажариб қўйди.

Тожиқул Хўжақулов звено бошлиғи бўлиб ишлайди. Унинг звеноси бу йил 15 гектар ернинг ҳар гектаридан 24 центнердан пахта етиштириш мажбуриятини олган. Звено даласида мўл пахта ҳосили етиштирилган. Звено ҳозиргача йиллик планнинг 60 проценти миқдорида пахта тайёрлади. Звенонинг Зубайда Баратова, Облоберди Расулбердиев каби илғор теримчилари кундалик терим нормаларини

Суратда: Холмат ота **Норматов.**

1,5-2 баравар ошириб бажариб келмоқдалар. Звенода ишлаётган 8 кишининг ҳаммаси ҳам намуна кўрсатиб ишламоқда.

Пахта териш ва тайёрлашда колхознинг бошқа бригадалари ва звенолари ҳам астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Коммунист Тўрақул Хўжақулов, Тирков Шералиев, Тўхтамурот Қаршибоев ўртоқлар бошлиқ бўлган 1, 9 ва 2- бригадалар ҳар куни йиллик планнинг 2,5-3 проценти миқдорида пахта топширмоқдалар.

Ўртоқ Т. Шералиев бошлиқ бўлган 9- бригада ҳозиргача йиллик планнинг 45 проценти миқдорида пахта тайёрлади. Бригада аъзолари сентябрь ойида йиллик планнинг 60 процент пахтасини териб давлатга топшириш учун курашмоқда. Бригаданинг 30 аъзоси кундалик пахта териш нормасини ошириб бажариб келмоқда. Бригада аъзолари Турғуной Бобоева ва Буврахол Абсаломовалар номини ҳурмат билан тилга оладилар. Турғуной билан Буврахол мусобақадош теримчилардир. Улар ҳар доим бир қартада ёнма-ён туриб пахта терадилар. Пахта теришда бир-бировларидан тажриба ўрганадилар.

Лекин уларни колхозда ёш пахтакорлар дейишади. Бунинг сабаблари бор. Буврахол илгари Зомин район, Аччи қишлоғидаги Ворошилов номли ғаллакор колхозда ишлар эди. У турмуш ўртоғи Мажид Абсаломов билан ўтган йили Мирзачўлга кўчиб келди. Ғаллакор колхозчилар Мирзачўлда янги ерларни ўзлаштириб, пахта етиштираётган «Ленинизм» колхозига келдилар. Колхоз аъзолари бу ватанпарвар ёшларни самимий кутиб олдилар. Буврахол билан Мажид Абсаломовлар 1955 йил баҳоридан бошлаб янги ерларда пахта етиштира бошладилар.

Турғуной ёнида икки қўллаб пахта тераётган дугонасининг ишидан мамнун бўлиб:

— Буврахол моҳир теримчиларимиздан, — дейди.

Эгатлар оралаб пахта тераётган Буврахолнинг қўли-қўлига тегмасди. У, бу йил биринчи марта пахта термоқда.

Буврахол Турғунойнинг пахта теришдаги тажрибасини ўрганиб, суръатини ошира борди. У аста-секин кўп пахта тера бошлади. Кейинги кунларда Буврахол ҳар куни 170-180 килограммга етказиб пахта терадиган бўлиб қолди.

— Мен бу йил 10 тонна пахта териб бераман, — дейди Буврахол. Унинг сўзи билан иши бир эканлиги, терган пахтасидан билиниб турипти. Чунки у ҳар куни суръатни ошириб бормоқда. Мажид Абсаломов эса хирмонда ишламоқда.

«Ленинизм» колхозида Турғуной, Буврахол, Холмат отага ўхшаган илғор пахтакорлар кўп. Пахта йиғим-теримида ишлаётган 265 кишининг деярли ҳаммаси кундалик терим нормасини ошириб бажариб келмоқда. Колхоз ҳар куни йиллик планнинг 2-2,5 проценти миқдорида пахта тайёрлаяпти. Колхоз аъзолари йиллик планни Октябрь байрамигача бажариш ва давлатга пландан ташқари кўп пахта топшириш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Колхоз раиси ўртоқ Ислом Тожиев пахта йиғим-теримининг бориши ҳақида сўз очиш билан бирга, колхоз истиқболи ҳақида ҳам гапирди.

— Биз бу йил 600 гектар ерда пахта етиштирганмиз, Марказий Мирзачўл канали қурилиши билан пахта ерларимиз минг гектардан ошиб кетади, — дейди раис бўш ётган ерларни кўрсатиб.

Колхозда пахта ерларини кенгайтириш ишлари олиб борилмоқда, янги зовурлар қазилиб, ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланмоқда. 4 ва 6- бригадаларда бу йил куз ойларида 100 гектар бўш ётган ерни пахтазорга айлантириш учун тайёргарлик бошланди. Колхоз территориясида экскаватор зовур қазимоқда.

— Бизнинг колхозга қарашли 1200 гектар ер ҳали ўзлаштирилмаган. Биз бу ерларни яқин 3-4 йил ичида пахтазорга айлантирамиз, — дейди раис.

Марказий Мирзачўл канали колхоз территориясидан ўтади. Канал қурилиши билан колхозда ҳамма ерни ўзлаштириб, суғориш имкониятти яратилади.

Колхоз раҳбарлари, шунингдек аъзолар ҳам колхоз истиқболини қувониб сўзлайдилар. Улар пахта тайёрлаш суръатини кучайтириш билан бирга, Мирзачўлнинг янги пахтазорлари — оқ олтин конларини яратиш учун курашмоқдалар.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ,
В. ШОДМОНОВ.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг Югославияда бўлиши

БЕЛГРАД, 24 сентябрь. (ТАСС). Белград газеталарининг хабарига қараганда, КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари Н. С. Хрушчев ва ЮФХР президенти Иосип Броз Тито 23 сентябрда Пуладаги «Уляник» кемасозлик верфини бориб кўрганлар ва у ерда «Уляник» кемасини сувга тушириш маросимида қатнашганлар.

Совет Иттифоқининг Югославиядаги элчиси Н. П. Фирюбин ҳамроҳлигида Пулага келган Н. С. Хрушчев ва президент Титони «Уляник» кемасозлик верфи бошқармаси комитетининг раиси А. Шверко ва верфь директори И. Копинич, Хорватия ижроия вечесининг аъзолари И. Белинич, Ю. Ивевич ва А. Павлинич ҳамда контр адмирал Пецустичлар табрикладилар.

Ишчилар советининг раиси И. Брляфа митингни очди.

Н. С. Хрушчев ва Иосип Броз Тито ўртоқлар кемасозлик верфи бошқармаси комитетининг аъзоларини эришилган муваффақиятлар билан табрикладилар.

Кемасозлик верфини томоша қилиб бўлгандан сўнг меҳмонлар «Ривьера» меҳмонхонасига жўнадилар. Бу ерда Пула кемасозлик верфи ишчилар коллективи меҳмонлар шарафига зиёфат берди.

Н. С. Хрушчев ва президент Тито соат 15-30 минутда Пуладан чиқдилар ва «Подгорка» яхтасида Брион оролларига жўнадилар.

А. И. МИКОЯН ВА Н. А. МУҲИДДИНОВ ХИТОЙДАН МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИЛАР

Хитой Коммунистик партияси VIII съездида қатнашган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегациясининг раҳбари ўртоқ А. И. Микоян ва делегация аъзоси ўртоқ Н. А. Муҳиддинов «ТУ-104» самолётида 24 сентябрда Пекиндан Москвага қайтиб келдилар. (ТАСС).

Сувайш канали масаласи тинч йўл билан ҳал этилиши керак

«БИРЛАШГАН ФРОНТ БЎЛМАДИ»

Сувайш канали масаласи юзасидан Лондонда ўтказилган сепарат кенгашнинг якунлари тўғрисида АҚШда баён қилинган фикрлар

НЬЮ-ЙОРК, 22 сентябрь. (ТАСС). Сувайш канали масаласи юзасидан Лондонда ўтказилган сепарат кенгашнинг тамом бўлиши муносабати билан Америка матбуотининг баён қилаётган фикрлари Мисрга тазъйиқ кўрсатиш ва уни Сувайш каналига нисбатан ўзининг қонуний ҳуқуқларидан воз кечишга мажбур этиш йўлидаги уринишлар Лондонда якдиллик билан қувватланади, деб умид қилган муайян доираларнинг саросима бўлиб қолганликларини кўрсатади. «Нью-Йорк таймс» газетаси Лондон кенгашининг якунларига бағишланган бош мақоласида кенгашда «бирлашган фронт бўлмади», деб эътироф этади.

«Нью-Йорк геральд трибюн» газетасининг Вашингтон мухбири Маргарита Хиггинснинг хабари американликларнинг Мисрни қўрқитиш ва «иқтисодий» бойкот» ёрдами билан Мисрни ўз ҳуқуқларидан воз кечишга мажбур этиш йўлидаги уринишлари пуч эканлигини исбот этади.

Хиггинс: «Қўшма Штатлар савдо кемаларини яқин вақт ичида Сувайш каналидан бошқа йўлларда қатнатиш тўғрисидаги ҳар қандай фикрдан воз кечди, чунки бу канал жуда яхши ишлаб турипти» деб таъкидлайди. Хиггинс яна бундай деб ёзади: «Кўп мамлакатлар ва кўпгина хусусий кемачилик фирмалари кемаларни каналдан бошқа йўлларда қатнатиш планини рад этмоқдалар. Ана шундай планни қабул қилишни қаттиқ талаб этганларида, бу план Лондон кенгашининг барбод этилишига сабаб бўлган бўлур эди».

Аммо Хиггинснинг ёзишича, Американинг расмий вакиллари таъкидлаб ўтганидек, ғарб мамлакатларининг кемалари каналдан фойдаланишни давом эттира оладилар, деган фикр Қўшма Штатларнинг Сувайш канали устидан «халқаро контроль» ўрнатиш ҳақидаги ўз планларидан воз кечганлигини кўрсатмайди.

Ассошиэйтед Пресс агентлиги берган хабарга қараганда, «расмий шахслар»нинг баёнотига қараганда, АҚШ молия министрлиги «Америка кемаларининг Сувайш каналидан фойдаланиш учун олинадиган йиғимларни бевосита Мисрга тўлашларини тақиқлайди».

Ҳиндистон бош министри Нерунинг сўзи

ДЕҲЛИ, 23 сентябрь. (ТАСС). Ҳиндистон бош министри Неру бугун кечқурун Деҳлида ўтказилган митингда нутқ сўзлаб, бундай деди: Бир вақтлар уруш бошланиши эҳтимолини туғдирган Сувайш кризиси ҳозирги вақтда бир мунча юмшади, аммо, уруш хавфи ҳали тамомила йўқотилган эмас.

Ҳиндистон, деди Неру, Сувайш конфликтини тинч йўл билан ҳал этиш учун ғайрат қилади. Уруш дунё учун бир бало бўлганлиги сабабли, Ҳиндистон шундай ҳаракат қилади.

Бош министр Миср каналга нисбатан суверен ҳуқуқларга эгадир, деб таъкидлади. Дунё бу фактни англаши лозим, деди у. Сувайш канали муҳим сув йўлидир ва конфликтни уруш очиш билан таҳдид қилган ҳолда бартараф қилиб бўлмайди.

Неру айтдики, Лондонда ўтказилган иккинчи конференция бир томонлама конференция эди. Бу конференция Сувайш канали масаласини ҳал эта олмади.

Неру Сувайш конфликтини «Англия, Франция ва АҚШнинг обрўсига ёки Мисрнинг обрўсига зарар етказмаган ҳолда» ҳал этиш кераклигини айтди.

Неру менинг Саудия Арабистонига визитимнинг Сувайш канали масаласига ҳеч қандай алоқаси йўқ, деди.

«Сувайш каналидан фойдаланувчилар уюшмаси»ни тузиш йўлидаги уринишларга доир

ЛОНДОН, 22 сентябрь. (ТАСС). Англия ташқи ишлар министрлиги бугун қуйидагиларни билдирди: Селвин Ллойд Сувайш канали масаласи юзасидан иккинчи Лондон конференциясида қатнашган мамлакатлар группасининг Лондонда ўтказилган кенгаш раиси сифатида ана шу мамлакатларнинг ҳукуматларига таклифнома юборди. Бунда «Сувайш каналидан фойдаланувчилар уюшмаси»ни тузиш ва бу уюшманинг кенгашини ва «ижроия группаси»ни ташкил этиш учун «элчилар даражасида ўтказиладиган кенгаш»га қатнашиш таклиф этилади. Кенгаш 1 октябрда Лондонда чақирилади.

БМТ Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси чақирилади

НЬЮ-ЙОРК, 24 сентябрь. (ТАСС). БМТ Хавфсизлик Кенгашининг раиси Нуньес-Портуондо 26 сентябрда Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси чақирилажагини эълон қилди. Кенгашнинг мажлиси Сувайш канали ҳақидаги масалани муҳокама қилиш учун Англия ва Франция ҳукуматларининг илтимосига мувофиқ чақирилади.

СОВЕТ ГРАЖДАНЛАРИНИ ГФРДАН РЕПАТРИАЦИЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА СССРНИНГ ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ЭЛЧИХОНАСИНИНГ НОТАСИ

БОНН, 22 сентябрь. (ТАСС). Маълум бўлишича, СССРнинг Германия Федератив Республикасидаги мувақкат ишлар вакили С. М. Кудрявцев 20 сентябрда ГФР ташқи ишлар министрлигига борган ва Германия Федератив Республикасида бўлган совет гражданларини Совет Иттифоқига репатриация қилиш масаласи юзасидан нота топширган.

Нотада бундай дейилади:

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи элчихонаси Германия Федератив Республикаси ташқи ишлар министрлигига ўз хурматини изҳор қилади ва кўчириб олиб кетилган совет гражданларидан 3.013 кишининг дастлабки рўйхатини Совет ҳукуматининг топшириғига мувофиқ, ташқи ишлар министрлигига топшириш шарафига муяссардир. Ана шу совет гражданлари иккинчи жаҳон уруши вақтида гитлерчи қўшинлар томонидан Германияга ҳайдаб кетилган ва СССР Қизил Крест ҳамда Қизил Ярим Ой жамиятлари союзи ижроия комитетининг маълумотларига қараганда, ана шу совет гражданлари ҳозирда ҳам Федератив Республика территориясидадир.

Элчихона мазкур рўйхатда кўрсатилган совет гражданларининг Федератив Республикада яшаётганлигини тасдиқлаш ва уларнинг турган жойини аниқлашни сўрайди. Бундан мақсад — уларнинг Совет Иттифоқида яшовчи қариндош-уруғларини хабардор қилиш ва кўчириб олиб кетилган ана шу гражданларни репатриация қилишдир.

Элчихона кўчириб олиб кетилган ва мавжуд маълумотларга кўра, Ғарбий Германия территориясида бўлган совет гражданларининг қўшимча рўйхатларини бундан буён ҳам министрликка топширади.

Элчихона ташқи ишлар министрлиги Москвада 1955 йил сентябрь ойида олиб борилган музокаралар вақтида ГФР ҳукумат делегацияси томонидан берилган ваъдалар руҳида ҳаракат қилиб, юқорида айтилган совет гражданларини ГФРдан репатриация қилишга максимал ёрдам беради, шунингдек ГФР территориясида бўлган бошқа ҳамма совет гражданларининг турар жойларини аниқлаш учун тегишли чоралар кўради ва бу тўғрида СССР Элчихонасига хабар беради, деб умид қилади».

ГФР ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудири вазифасини бажарувчи Марчталер жаноблари нотани қабул қилиб олиб, С. М. Кудрявцевга бундай деди: Министрлик СССР элчихонаси томонидан топширилган совет гражданлари рўйхатини текшириш ва зарур чораларни кўриш учун Федератив Республиканинг компетент органларига юборади.

ЖАҲОН КАСАБА СОЮЗЛАР ФЕДЕРАЦИЯСИ БОШ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

СОФИЯ, 22 сентябрь. (ТАСС). Бугун Софияда Жаҳон касаба союзлар федерацияси ижроия бюросининг мажлиси бўлди. Бу мажлисда Жаҳон касаба союзлар федерацияси Бош кенгашининг сессиясига тайёргарлик кўриш билан боғлиқ бўлган масалалар муҳокама қилинди.

Жаҳон касаба союзлар федерацияси Бош кенгашининг 8-сессияси 27 сентябрда Софияда очилади.

КРИШНА МЕНОН ЛОНДОНҒА КЕЛДИ

ЛОНДОН, 23 сентябрь. (ТАСС). Лондон радиоси Ҳиндистоннинг мансабсиз министри Кришна Меноннинг Қоҳирадан Лондонга келганлигини билдирди. Менон аэродромда матбуот вакилларига баёнот бериб, Сувайш канали масаласига тўхталиб ўтди. У, Миср ҳукумати ана шу масалани тинч йўл билан ҳал этиш зарур эканлигини кўп марта таъкидлаганлигини эслатиб ўтди. Кришна Менон Қоҳирада бўлган вақтида «ҳамманинг бир битимга келишга интилаётганлигини» кўриб билганлигини айтди.

ЛОНДОН, 23 сентябрь. (ТАСС). Рейтер агентлиги билдиради: Кришна Менон аэродромда матбуот вакилларига Ҳиндистоннинг фикрича, Сувайш канали «тинч музокаралар олиб бориш йўли билан ҳал этилиши лозим. Масалани шу тарзда ҳал этиш мумкин ва ҳамма ана шу мақсадга эришиш учун куч-ғайратини сарф қилиши керак» деди.

Лондонга қилган сафаридан мақсад нима эканлиги тўғрисида берилган саволга жавоб қайтариб, Менон бундай деди: «Мен бу ерга дўстлар билан гаплашиш учун келдим... Мен турли нуқтаи назарлар ҳақида берилаётган баҳоларни ана шу дўстлардан эшитиб билиш умидидаман. Агар биз Сувайш канали масаласини тинч ҳал этишга бирор ҳисса қўша оладиган бўлсак, шундай ҳисса қўшиш билан хурсанд бўламиз».

«СССРда хотин-қизларнинг ҳуқуқий тенглиги» тўғрисидаги халқаро семинар қатнашчилари Тошкентга келдилар

«СССРда хотин-қизларнинг ҳуқуқий тенглиги» масаласига бағишланган халқаро семинар қатнашчиларининг бир группаси 24 сентябрда Тошкентга келди. Семинар мақсади — турли мамлакатларнинг ва ташкилотларнинг вакилларини СССРда хўжалик, давлат, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётнинг барча соҳаларида хотин-қизларнинг эркаклар билан тенглигини амалга оширишда Совет Иттифоқининг тажрибаси билан таништиришдан иборат. Келган 32 хотин-қиз делегат орасида Хитой, Ҳиндистон, Индонезия, Бирма, Швейцария, Италия, Австралия, Голландия, Дания, Англия, Япония ва бошқа мамлакатларнинг вакиллари бор.

Тошкент аэродромида хотин-қизлар делегациясини Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари З. Р. Раҳимбобоева, Ўзбекистон КП Марказий Комитети хотин-қизлар ўртасида ишлаш бўлимининг мудири Ҳ. К. Муҳиддинова, Тошкент область партия комитетининг секретари А. И. Бродова, Ўзбекистон ССР Юстиция министри Ҳ. С. Сулаймонова, Ўзбекистон ССР социал-таъминот министри В. С. Содиқова, Ўзбекистон ССР Маориф министрининг ўринбосари В. И. Павлова, Тошкент область ижроия комитети раисининг ўринбосари К. М. Маҳкамова, Ўзбекистон халқ артисти М. Турғунбоева, республика пойтахти жамоатчилиги вакиллари кутиб олдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. И. Илҳомова меҳмонларни табриклади. Ҳиндистон парламентининг аъзоси ва Умум Ҳиндистон хотин-қизлар конференциясининг вакили Сита Пармананд хоним самимий кутиб олинганлиги учун ташаккур билдирди.

Меҳмонлар давлатни идора қилишда хотин-қизларнинг иштироки, уларнинг иқтисодий тенг ҳуқуқлилиги, социалистик қурилишда, шунингдек Ўзбекистон маорифи, фани, маданияти ва санъати соҳасида хотин-қизларнинг роли билан танишадилар. (ЎзТАГ).

Индонезия журналистларининг Ўзбекистонда бўлиши

Совет Иттифоқи Телеграф агентлигининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Индонезия Республикаси матбуот ходимларининг делегацияси 24 сентябрда Тошкентдан Москвага самолётда учиб кетди.

Индонезия матбуот вакиллари Ўзбекистоннинг ҳаёти билан танишдилар. Улар Тошкент тўқимачилик комбинатини, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясини бориб кўрдилар, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонларининг диния назоратида бўлдилар. Меҳмонлар 4-«Вревский» совхозига ва Янгийўл районидаги Ленин номли колхозга бориб келдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов индонезиялик журналистларни қабул қилди.

Индонезиялик меҳмонларнинг «Қизил Ўзбекистон» газетаси редакциясида Тошкент шаҳар матбуот ходимлари билан учрашуви самимий дўстона вазиятда ўтди.

Меҳмонлар Тошкентдан жўнаб кетиш олдидан улар шарафига зиёфат берилди. Зиёфатда республика ва область газеталарининг, журналларнинг ҳамда Ўзбекистон телеграф агентлигининг масъул ходимлари ҳозир бўлдилар.

Делегация раҳбари, Индонезия радиоси янгиликлар бўлимининг директори Хардиосувито ўз таассуротлари тўғрисида ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни айтди:

— Делегация аъзоларининг самимий кутиб олинганлиги ва уларга катта илтифот кўрсатилганлиги туфайли бизнинг Ўзбекистонда ўтказган вақтимиз фойдали ва мароқли бўлди. Биз Ўзбекистон пойтахтининг энг кўзга кўринарли кишилари билан ҳам, оддий меҳнаткашлар билан ҳам учрашдик. Бу эса ўзбек халқининг ҳаётини равшан тасаввур қилиш имкониятини берди. Биз ҳамма жойда ижодий меҳнат қилинаётганини кўрдик ва бу меҳнатнинг натижаларидан қойил қолдик. Ўзбек халқи ҳақиқатан ҳам бахтли ҳаёт қурмоқда.

(ЎзТАГ).

Ўз касбининг устаси

Анна Ивановна Сергеевани официанткаликка тавсия қилганларида аввало у кўнмади. Янги вазифани бажо келтира олармиканман, ахир доимо одамлар билан муомала қилишга тўғри келади-ку, деган фикрлар унинг хаёлини банд қилган эди. Янги вазифага ўтишга кўнмаслигининг бойиси ҳам бор эди, албатта. У официанткалик ишига бефарқ қарамади. Овқатланишга кимлар келмайди... Беш бармоғинг бирдек эмас деганларидек, хўрандалар ҳам ҳар турли кишилар, уларнинг феъл-атворлари ҳам ҳар хил, шунга яраша муомала қила билиш керак. Бу жуда оғир масала. Мана шуларнинг ҳаммасини Анна Ивановна ўйлаб кўрди. Шундан кейингина у янги ишга ўтишга рози бўлди. Мана шундан буён икки йил ўтди. Анна Ивановна ўз касбининг эгаси бўлиб қолди.

Суратда: А. А. Сергеева

А. Котулев фотоси

Анна Ивановнанинг ишига, эпчиллигига кўп кишилар қойил қолмоқда. Яқинда кафега овқатланиш учун кирган тожикистонлик меҳмон ўртоқ Юсупов Анна Ивановнанинг официанткалик санъатига қойил қолиб, ўз ташаккурини ёзиб қолдирди. Чирчиқ шаҳридаги 8-мактаб ўқитувчиси ўртоқ Висманнинг таклифлар дафтарида ёзиб қолдирган ташаккурида Анна Ивановнанинг фақат меҳнат қобилияти эмас, балки унинг ажойиб хулқи-атвори ҳам акс эттирилган. «Мен фақат таомларнинг мазали қилиб тайёрлангани учун эмас, — деб ёзади ўз ташаккурида ўртоқ Висман, — балки, даставвал, ўртоқ Сергееванинг хўрандаларга нисбатан ҳурматда бўлиши, хушмуомалалиги учун чуқур ташаккуримни билдираман. Барча официанткалар ўртоқ Сергеевадан ибрат олишлари керак».

Анна Ивановна адресига ёзилган бундай ташаккурларни таклиф дафтарида кўплаб учратиш мумкин.

Официантка Сергеева бу ҳурматларга меҳнатга, ўз бурчига онгли муносабатда бўлаётгани туфайли эришмоқда. Клиентларга тез хизмат қилиш, уларнинг ҳақларига хиёнат қилмаслик Анна Ивановнанинг ажойиб фазилатларидандир. Намунали хизмати учун Анна Ивановна кафе маъмурияти томонидан 4 марта тақдирланган. Унинг исми ҳурмат тахтасида ўзига муносиб ўрин эгаллаб турипти. Ўртоқ Сергеева ҳалол меҳнат завқини сурмоқда.

— Анна Ивановна, — дейди фахрланиб зал мудири ўртоқ А. Аверкеева, — илгарилари буфет ва лотокларда ёрдамчи ишчи бўлиб ишлар эди. Ҳозир у кафемизнинг энг илғор ва ҳурматли официанткаларидан бири. Коллективимиз ҳам у билан фахрланади.

Официантка Анна Ивановна чаққонликда ҳам, планни бажаришда ҳам савдо ходимларига намунадир.

С. ОРИПОВ.

«АЛПОМИШ» ЭПОСИНИНГ МУҲОКАМАСИГА БАҒИШЛАНГАН КЕНГАШ

Адабиётшунос олимларнинг Тошкентда бўлаётган регионал кенгаши қатнашчилари 24 сентябрдаги эрталабки ва кечқурунги мажлисларда «Алпомиш» — «Алпамыс» эпосининг миллий версиялари масаласини муҳокама қилдилар.

Мажлисларда Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси Н. С. Смирнова ва тил ҳамда адабиёт институтининг илмий ходими Т. Содиқовнинг (Қозоғистон) «Алпамыс» эпосининг қозоқ версиялари тўғрисида», филология фанлари кандидати И. Г. Сағитовнинг (Қорақалпоғистон) «Алпамыс» қорақалпоқ версияларининг характеристикаси», филология фанлари кандидати М. И. Афзаловнинг (Ўзбекистон) «Алпомиш» эпосининг ўзбек вариантлари тўғрисида», филология фанлари кандидати А. А. Валитова (Москва) ва Х. Х. Ярмухаметованинг (Татаристон АССР) «Алпомиш» татар эртаклари тўғрисида», филология фанлари кандидати А. Н. Киреевнинг (Бошқиристон АССР) «Алпомиш» ва «Барсин-хилу» (Барчин сулув) бошқирд эртаги тарих, тил ва адабиёт институтининг илмий ходими С. С. Суразаковнинг (Ойрот) «Алип-манаш» Ойрот достонлари ҳақидаги докладлари ва ахборотлари эшитилди.

25 сентябрь охирги мажлис бўлади. (ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари М. ҚОРИЕВ.

1951 ЙИЛДА ЧИҚАРИЛГАН

СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат заёми

10-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИНИНГ

СПРАВКА ЖАДВАЛИ

Заёмнинг бу тиражи 1956 йил 16 сентябрда Боку шаҳрида бўлиб ўтди.

Заёмнинг ҳамма разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди:

Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	Ютуқ миқдори (сўм билан)
100020	1—50	500	103978	23*)	1.000	108414	1—50	200	112471	32*)	1.000	115965	27*)	1.000
100094	27*)	1.000	104256	1—50	200	108657	1—50	200	112514	1—50	200	116118	1—50	200
100110	05*)	1.000	104324	39*)	1.000	108855	1—50	500	112792	19*)	1.000	116120	48*)	1.000
100127	11*)	5.000	104325	1—50	200	108913	1—50	200	112795	1—50	200	116398	35*)	10.000
100139	14*)	1.000	104667	1—50	500	109140	1—50	200	112860	03*)	1.000	116421	05*)	1.000
100225	42*)	1.000	104703	19*)	1.000	109272	11*)	1.000	112976	1—50	500	116426	1—50	200
100626	16*)	1.000	104714	1—50	200	109718	47*)	1.000	112991	09*)	1.000	116448	1—50	200
100839	07*)	1.000	104773	09*)	10.000	109788	16*)	1.000	113020	24*)	1.000	116469	32*)	1.000
100875	44*)	1.000	105151	29*)	1.000	109844	1—50	500	113030	26*)	1.000	116525	14*)	1.000
100974	44*)	1.000	105190	08*)	25.000	109849	42*)	1.000	113068	17*)	5.000	116631	1—50	200
101317	1—50	200	105544	31*)	1.000	110028	29*)	1.000	113175	29*)	1.000	116674	33*)	1.000
101325	1—50	500	105610	20*)	5.000	110054	26*)	5.000	113179	28*)	5.000	116742	1—50	200
101390	36*)	1.000	105729	1—50	500	110115	41*)	1.000	113284	33*)	1.000	116801	1—50	200
101605	47*)	1.000	105817	18*)	1.000	110246	01*)	1.000	113343	1—50	500	117248	18*)	1.000
101634	09*)	10.000	105831	11*)	1.000	110362	15*)	1.000	113435	31*)	1.000	117376	02*)	1.000
101903	1—50	200	105989	1—50	200	110401	1—50	500	113545	1—50	200	117401	36*)	1.000
102279	37*)	1.000	106318	1—50	200	110430	1—50	200	113601	11*)	5.000	117406	04*)	1.000
102373	1—50	500	106437	1—50	200	110509	49*)	1.000	113644	1—50	200	117646	11*)	1.000
102400	1—50	500	106632	37*)	1.000	110538	1—50	200	113680	33*)	10.000	117885	1—50	200
102415	50*)	1.000	106658	24*)	1.000	110556	47*)	1.000	113841	1—50	200	118036	38*)	1.000
102451	29*)	1.000	106902	04*)	1.000	110623	40*)	1.000	113985	32*)	1.000	118079	1—50	200
102577	29*)	1.000	107002	27*)	5.000	110737	41*)	10.000	114174	46*)	1.000	118177	1—50	200
102610	1—50	200	107133	38*)	1.000	110774	1—50	200	114193	10*)	1.000	118206	24*)	1.000
102623	1—50	500	107152	28*)	1.000	110800	47*)	1.000	114342	35*)	1.000	118394	1—50	200
102692	11*)	1.000	107295	32*)	1.000	111004	06*)	1.000	114451	1—50	500	118397	28*)	1.000
102713	1—50	200	107427	43*)	1.000	111158	45*)	1.000	114542	16*)	1.000	118675	39*)	1.000
102796	1—50	200	107567	23*)	1.000	111166	36*)	1.000	114897	29*)	1.000	118751	42*)	1.000
103232	1—50	500	107629	03*)	1.000	111174	1—50	200	114934	22*)	1.000	118881	1—50	500
103324	1—50	500	107699	45*)	1.000	111178	34*)	1.000	114943	46*)	1.000	119021	29*)	1.000
103392	1—50	200	107722	1—50	500	111209	1—50	200	115169	18*)	1.000	119195	15*)	1.000
103394	41*)	5.000	107828	50*)	1.000	111221	04*)	5.000	115336	1—50	200	119220	1—50	200
103441	1—50	200	107953	39*)	1.000	111294	16*)	1.000	115398	08*)	5.000	119302	1—50	500
103505	1—50	200	108235	1—50	200	111315	1—50	500	115543	15*)	1.000	119332	01*)	1.000
103729	44*)	1.000	108320	15*)	1.000	111342	1—50	200	115707	12*)	1.000	119460	40*)	1.000
103737	1—50	500	108349	47*)	1.000	111888	21*)	1.000	115708	1—50	200	119616	1—50	200
103811	1—50	200	108389	25*)	1.000	112399	33*)	1.000	115739	38*)	1.000	119689	1—50	200
									115777	18*)	1.000	119998	33*)	1.000

*) Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 49 номерига 200 сўмдан ютуқ чиқди.

Ютуқлар тиражини ўтказувчи комиссиянинг раиси — Озарбайжон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари А. Н. СУЛТАНОВА.

Комиссиянинг масъул секретари М. А. СМИРНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

ОЛМАЛИҚ ВРАЧЛАРИ

Мен шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Тожи Аъзамов кабинетида бўлдим. Кенг пешонали, меҳрибон кўзлари кишиларга ёқимли нигоҳ билан боқувчи бу кишини мен олти йилдан бери танийман. У пайтларда Тожи Аъзамович кичкинагина касалхонанинг ягона врачи эди. Тожи Аъзамович билан унинг хотини—Полина Степановна Доценконинг фаолияти Олмалиқ шаҳри тарихининг ёрқин саҳифаларидан биридир.

1946 йилда улар Олмалиққа келишди. У пайтда шаҳар ўрнида ён-веридаги қишлоқлар билан 9 минг киши яшайдиган посёлка бор эди, холос. Улар 15 койкалик кичкина касалхонада иш бошлашди. Ич терламаси билан оғриган бир неча бемор ёш врачларни шошириб қўйди. Беморлар уларга истар-истамай келардилар. Чунки улар орасида табиб, азайимхонларнинг «мўъжиза»ларига, қон олдиришга, дуохонликка ишонувчилар бор эди. Хотинлар эркак врачларда даволанишдан қатиян бош тортардилар. Шунда эр-хотин врачлар «универсал» бўлишга, ҳар қандай касалликни даволашга ҳаракат қилдилар. Полина Ивановна аёллар билан болаларга қаради, эркак беморлар эса Тожи Аъзамовичга келабошладилар. Ўз касбини севган, фидокор врачларнинг Олмалиқдаги фаолияти ана шундай бошланди.

—Дастлаб жуда қийналдик,— дейди Тожи Аъзамович. — Кареталар ҳам, тез ёрдам машинаси ҳам, лаборатория ҳам, хирургия кабинетлари ҳам йўқ эди. Уларни орзу қилардик, холос. Энг муҳими — маҳаллий аҳоли миясига ўрнашиб қолган эскилик сарқитларини енгиб ўтиш қийин эди. Секин-аста посёлка кенгайиб, шаҳар тусини ола бошлади, ҳаммом қурилди, кеч соат 8 дан 12 гача қувват берадиган движок ўрнига доимий қувват берадиган электр системасига ўтилиши ҳам кишилар соғлиғини яхшилашда катта роль ўйнади. Касалларни керосин чироқда қабул қилиб олган, ҳомиладорларни хира чироқ нурида туғдирган вақтларимиз ҳам кўп бўлган.

Баъзан беморларни бир ярим тонналик юк машинасида Пискент ва Тошкентга жўнатишга тўғри келди. Бунинг устига беморларнинг ўзларини излашга ҳам мажбур бўлдик.

Колхозларнинг бирида безгак билан оғриган ўттиз бемор борлиги аниқланди. Лекин улардан бир кишигина касалхонада ётишга рози бўлди, холос. Лекция ва суҳбатлар ҳам катта ёрдам берди. Аъзамов колхоз умумий мажлиси бўлса ҳам, бир неча киши тасодифан тўпланиб қолса ҳам, иш қилиб бир иложини топиб, лекция ўқишга киришар, медицина ютуқлари, турли касалликлар ҳақида суҳбат ўтказар эди. Врач ҳам уруш майдонида душман билан олишаётган жангчи сингари касаллик билан курашади. Медицина ич терламаси, бруцеллез, безгак сингари касалликлар билан жанг қилди ва уларни енгиб чиқди.

— Ҳозир, — дейди Тожи Аъзамович, — биз энг сурбет ва оғир касаллик — мъеда-ичак касаллиги устидан ғалаба қилаётирмиз. Бу йилги ёзнинг энг иссиқ ойларида ҳам юқумли касалликлар хонасига қўшимча койка қўйишдан ҳоли бўлдик, чунки мъеда-ичак касаллиги билан оғриган беморлар жуда кам бўлди.

Ҳақиқатан ҳам Олмалиқ врачлари оғир касалликларни енгиб ўтдилар, зўр қийинчиликлар орқада қолди.

1950 йилда Олмалиқ шаҳри қурила бошланди. Бу ҳол медицина хизматини янада яхшилаш зарурлигини тақозо қиларди. Олмалиқ аҳолисининг ҳурматига сазовор бўлган медицина ходимлари жуда кўп иш қилдилар. Врачлардан Мациевская, Ким, провизор Майорова, ҳамширалардан Петрова, Раҳмонова ана шу катта коллективнинг обрўли аъзоларидандир.

1951 йилда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори билан касалхона кенгайтирилиб, ундаги койкалар сони 205 га етказилди. Биринчи катта касалхона шаҳарчаси барпо этилди. Шаҳарда ҳозир санитария-эпидемиология станцияси, безгакка қарши кураш пункти, касалхона ҳузурида 12 врач кабинети, тубдиспансер, икки поликлиника, туғруқхоналар, янги медикаментлар билан таъминланган аптека, уч болалар яслиси, уч здравпункт бор. Медицина ходимлари ёрдами билан шанбаликлар ўтказилиб, аэродром ҳам қурилди. Шаҳар соғлиқни сақлаш муассасаларини янада кўпайтириш ва кенгайтириш учун ҳамма тадбирлар кўрилмоқда.

Ёш врач кадрлар ҳам ўсиб етишди. Шаҳар халқи ёш хирург Георгий Аркадьевич Багдасаров номини ҳурмат билан тилга олади. У 1951 йилда институтдан тўппа-тўғри Олмалиққа ишга келди. 1954 йилда у икки беморни муваффақият билан операция қилиб тузатиб юборди. У шаҳарда биринчи бўлиб юракни операция қилди, жигар касали билан қаттиқ оғриган бир беморнинг ҳаётини сақлаб қолди. У билан бирга ишлаётган ёш талантли хирурглардан Инякин, Ковешников, Ғуломов ўртоқлар ҳам ўз малакаларини ошириб бормоқдалар. Инфекционист Марк Яковлевич Леренманни «ҳамма касалга даво бахш этувчи врач» дейдилар. Невропотолог Анна Антоновна Мациевская нерв касаллигига дучор бўлган бир неча кишини тузатди. Яна шаҳримизга биринчи бўлиб келган врачлардан гинеколог Полина Степановна Доценко бир неча ҳомиладорни, чақалоқни ўлимдан асраб қолди.

Мен Оҳангарондан келтирилган бир ҳомиладорни кўрганман. Бола онанинг ичакларига ўралашиб қолганди. Бунақа аҳвол ҳеч бўлмаганди. Бола ўлди. Лекин туғруқхона врачи онанинг ҳаётини сақлаб қолиш учун қаҳрамонларча курашди. Ниҳоят бир неча кун фидокорлик кўрсатган врач онанинг дардини анча енгиллатди. Она охири тузалиб кетди.

Врачларимиз ҳалол ва фидокорона меҳнатлари туфайли шаҳар аҳолиси учун кўп иш қилдилар. Шунинг учун ҳам ҳар бир киши шаҳар врачларини ҳурмат қилади, уларни ўзларининг энг меҳрибон туғишганларидек севади.

О. БОГОМОЛОВА.

ТЕАТРЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТР БИНОСИДА — Алишер Навоий номли опера ва балет театрининг спектакллари — 25/IX да Тоҳир ва Зуҳра, 27/IX да Севилья сартароши.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН»— кундуз ва кечқурун янги бадиий фильм Ҳақиқат йўли. «ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 ва 11 яримда Оқ бароқ кечқурун соат 1 дан Паром.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ХИВА», «УДАРНИК» — Паром. «ИСКРА» — Қалбаки танга. «ИСКРА» (Кафанов номли парк) — Қалбаки танга, кеч соат 10 да Момақалдироқ сўқмоғида.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 08801. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1529.

Хитой Коммунистик партиясининг Умум Хитой VIII съездида

ПЕКИН, 22 сентябрь. (ТАСС). Бугун Пекинда Хитой Коммунистик партиясининг Умум Хитой VIII съезди ўз ишини давом эттирди.

Бугунги мажлисда ХКП Марказий комитетининг қишлоқда ишлаш бўлими мудири Дэн Цзи-хуэй биринчи бўлиб сўзга чиқди. Дэн Цзи-хуэй ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтди. Хитой Коммунистик партияси, деди у, демократик ва социалистик революцияларни амалга ошириб, деҳқонларнинг 30 йилдан ортиқ давом этган ҳаракати жараёнида ишчилар билан деҳқонлар иттифоқини доим мустаҳкамлаб бой тажриба тўплади. Бу тажрибада уч энг муҳим қоида бор. Булар деҳқонларнинг туб манфаатларини қатъий ҳимоя қилиш, уларнинг кундалик туб манфаатлари ва эҳтиёжларини қондириш зарурлигидан, камбағал деҳқонларга мустаҳкам суратда таяниб, ўрта ҳол деҳқонлар билан маҳкам алоқа боғлаш зарурлигидан, ишда оммага таяниб иш кўриш зарурлигидан иборат.

Дэн Цзи-хуэй Хитой революциясининг турли этапларида партиянинг ана шу қоидаларни амалга оширишдаги тажрибасига батафсил тўхталиб, бундай деди: Қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш асосан тугалланган ҳозирги пайтда ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи янги тарихий даврга қадам қўйди. Ана шу қимматли тарихий тажрибани янги вазиятта мувофиқ татбиқ этиш, партиянинг деҳқонлар билан мустаҳкам алоқаларини бундан буён ҳам таъминлаш ва бу алоқаларни кучайтириш ҳамда ишчилар синфининг деҳқонлар билан иттифоқини социализм базасида янада мустаҳкамлаш жуда катта аҳамиятта эгадир.

Шундан кейин Дэн Цзи-хуэй Хитой Халқ Республикасининг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалаларига тўхталиб ўтди.

Сўз Эрон Халқ партиясининг бош секретари Р. Радманешга берилади. Хитой халқининг қаҳрамонона кураши, деди у, мустамлака ва қарам мамлакатларнинг курашида энг порлоқ саҳифадир. ХКП улуғ Лениннинг башорат қилиб олдиндан айтган сўзларини амалга оширди, марксизм-ленинизм таълимотини ривожлантирди. Эрон халқи ўз курашида Хитой тажрибаларидан куч тўплайди.

Сўнгра, съездда Таиланд Коммунистик партияси Марказий Комитетининг табриги ўқиб эшиттирилади. Хитой халқининг муваффақиятлари, дейилади табрикда, Таиланд халқининг порлоқ истиқбол учун олиб бораётган курашида унинг ишончини оширади.

Раислик қилувчи Хэ Лун Канада прогрессив ишчи партияси миллий комитетининг аъзоси Л. Моррисга сўз беради. Л. Моррис съезд делегатларини ўз партияси номидан табриклайди. Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси бошчилигидаги тинчлик лагери, деди у, ҳозирги вақтда ўз доирасини кенгайтирибгина қолмай, балки ғарбдаги капиталистик мамлакатларда тинчлик ва демократия ишининг ғалабасини анча яқинлаштирди. Сизнинг съездингиз, деди у, коммунистик ва ишчи партияларнинг амалий ҳамда идеология соҳасидаги ишларига катта ҳисса қўшади.

Шундан кейин Финляндия Коммунистик партиясининг бош секретари В. Песси съездни табриклайди. Хитой Коммунистик партиясининг саккизинчи съезди, деди В. Песси, янги Хитой қурилиши учунгина эмас, балки бутун дунёда мустаҳкам тинчлик йўлидаги кураш учун ҳам катта аҳамиятта эгадир.

Сўнгра, Голландия Коммунистик партияси Марказий комитетининг табрик телеграммаси ўқилади.

Сўз ўртоқ Гао Фингга (Цинхай вилоят партия ташкилоти) берилади. Мамлакат озод қилинганидан кейин ўтган етти йил мобайнида, деди у, вилоят партия ташкилоти Марказий комитетнинг раҳбарлиги остида барча миллатларнинг тенглигини таъминлаш ва уларни жипслаштириш сиёсатини ўтказиб келди. Экономика ва маданиятни ривожлантириш соҳасида кўп иш қилинди. Ҳозирги вақтда вилоятнинг қишлоқ районларидаги деҳқон хонадонларининг 92 проценти юқори типдаги қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативларига бирлашди. Бу йил Цинхайда ялпи дон ҳосили 1949 йилдагига нисбатан 2,5 баравар ортди. Шу давр ичида чорва моллар сони икки баравардан зиёд кўпайди.

Майда миллатлар компакт бўлиб яшаётган районларда миллий автоном районлар — Тибет, Уйғур, Мўғул, Қозоқ автоном районлари ва бошқа районлар ташкил этилди. Майда миллатлар орасидан кадрлар тайёрлашга катта эътибор берилди.

Сўз съезднинг энг кекса делегатларидан бири, Хитой Коммунистик партияси Марказий комитети Сиёсий бюросининг аъзоси ўртоқ Линь Бо-цзюйга берилади. Линь Бо-цзюй Хитойга янги ҳаёт йўлини очиб берган марксизм-ленинизмни, фанни чуқур ўрганиш зарурлиги ҳақида гапиради.

Шундан кейин Австралия Коммунистик партиясининг бош секретари Л. Шарки табрик нутқи сўзлади. Австралия Коммунистик партияси, деди у, Хитойни индустрлаштириш соҳасида эришилган катта муваффақиятлардан илҳом олмоқда. У, хитой халқининг тинчлик йўлидаги курашга қўшган ҳиссасини таъкидлаб, Австралия Коммунистик партияси тинч-тотув яшаш принципларини қатъий суратда қўллаб-қувватлайди, деди.

Сурия ва Ливан Коммунистик партиясининг бош секретари Х. Бағдаш съездда ёрқин нутқ сўзлади.

Сизнинг съездингиз, дейди у, ватанингиздаги қурилиш ишлари соҳасида тўпланган тажрибаларингизни якунлаштирди ва Хитойни индустрлашган кучли социалистик давлатга айлантиришнинг тўғри йўлини ишлаб чиқди. Бағдаш ХКП-нинг VIII съезди халқаро миқёсда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

Шундан кейин Гватемала Коммунистик партиясининг вакили нутқ сўзлаб, ҳозирги вақтда яширин шароитда оғир кураш олиб бораётган Гватемала коммунистларидан Хитой коммунистларига қизғин салом топширди.

Норвегия Коммунистик партияси Марказий комитетининг раиси Э. Левлиен сўзлади. Сўнгра, Чили Коммунистик партиясининг вакили сўзга чиқиб, Чили коммунистларидан ва Чили аҳолисининг барча демократик табақаларидан Хитой Коммунистик партиясининг VIII съездига қардошлик саломи топширди.

Швеция Коммунистик партияси Сиёсий бюросининг аъзоси Г. Охман съездга мурожаат қилиб, бундай деди: Швециянинг барча коммунистлари ва мамлакатнинг барча меҳнаткашлари Хитойда Хитой Коммунистик партиясининг раҳбарлиги остида содир бўлаётган тарихий ўзгаришларни зўр иштиёқ ва хурсандчилик билан кузатиб бормоқдалар.

ХХР Давлат кенгаши бош министрининг ўринбосари, молия министри ўртоқ Ли Сянь-нянь съезд минбарига чиқади. У, бозор баҳолари тўғрисидаги масалага тўхталиб ўтди. Мамлакат озод қилинганидан кейин ўтган биринчи даврда, деди Ли Сянь-нянь, Хитой 12 йиллик урушнинг ва узоқ давом этган инфляциянинг оқибатларини бошидан кечирди. Уруш ва нарх-навонинг тебраниб туриши саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига жуда ёмон таъсир кўрсатди, саноат маҳсулотлари билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ўртасида катта тафовут вужудга келтирди. Ўша вақтда спекуляция катта салмоққа эга бўлган капиталистик саноат ва савдо-сотиққа хос бир хусусият эди, давлатнинг бозорга раҳбарлик қиладиган иқтисодий кучлари эса ҳали жуда заиф эди. Партия ана шу аҳволни эътиборга олиб, нархларни кескин суратда стабиллаштириш йўлини ўз вақтида амалга ошира бошлади. Шундан кейин нархлар тартибга солина борди. Бу чора ишлаб чиқаришни ривожлантиришга имконият туғдирди ва капиталистик саноат ҳамда савдо-сотиқдан фойдаланиш, уни чеклаш ва қайта қуриш талабларига жавоб берди.

Шундан кейин Умум Хитой демократик хотин-қизлар федерацияси раисининг ўринбосари ўртоқ Дэн Ин-чао сўзга чиқиб, Хитойда хотин-қизлар ҳаракатига доир масалаларга тўхталиб ўтди.

Бугунги мажлисда «Цинхуа» университетининг ректори Цзян Нань-сян ва делегат Ли Сян-шань (Сичуань вилоят партия ташкилоти) ҳам нутқ сўзладилар.

Съезд эртага ўз ишини давом эттиради.

ПЕКИН, 23 сентябрь. (ТАСС). Бугун ХКП VIII съездининг навбатдаги мажлиси бўлди. Мажлисда Умум Хитой касаба союзлари федерациясининг раиси Лай Жо-юй биринчи бўлиб сўзга чиқди. Ҳокимиятни ўз қўлига олган Хитой ишчилар синфининг аҳволида жуда катта ўзгаришлар бўлганлигини таъкидлаб, Лай Жо-юй қуйидагиларни айтди: Эндиликда ишчилар синфининг энг муҳим вазифаси — ишлаб чиқаришни ривожлантиришдан, жамиятнинг ишлаб чиқарувчи кучларини тинмай юксалтиришдан, Хитойни индустрлашган буюк социалистик давлатга айлантиришдан иборат.

Сўз Марокаш Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи Али Ятага берилади. У, Хитой коммунистларига қардошлик саломини топшириб, бундай деди: Марокаш халқи хитой халқининг империалистлар устидан ғалаба қозонганлигидан ва Марокаш халқининг ўз озодлиги ҳамда мустақиллигига эришувида жуда катта ёрдам кўрсатган бу ғалабадан астойдил миннатдордир.

Викремасинг Цейлон Коммунистик партияси номидан съездни табриклади. Цейлон Коммунистик партияси Марказий комитетининг раиси ўз мамлакати халқининг Хитой Халқ Республикаси билан нормал муносабатлар ўрнатишга эришганлигини таъкидлаб, ХХРнинг халқаро кескинликни юмшатиш ишига қўшган ҳиссасини кўрсатди.

Куба Халқ социалистик партиясининг вакили ва Непал Коммунистик партияси Марказий комитетининг аъзоси С. Р. Шресть, Греция Коммунистик партиясининг вакили Стрингос съезд делегатларини табрикладилар.

Делегатлар ХКП Марказий комитети саноат ва транспорт бўлими мудирининг ўринбосари Ли Ли-саннинг нутқини зўр эътибор билан тингладилар. Ли Ля-сань ўз нутқида ўзининг сўл оғмачилик хатолари тўғрисида гапирди ва партия ўз кадрларини тарбиялаш принципига амал қилиб, менга йўл қўйган хатоларимни ишда тузатиш имконини берди, деди.

Ли Ли-сань нутқининг охирида Мао Цзэ-дуннинг кириш нутқига, Лю Шао-цининг сиёсий докладига, Дэн Сяо-пиннинг партия уставига ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги докладига ва Чжоу Энь-лайнинг иккинчи беш йиллик план юзасидан таклифлар тўғрисидаги докладига тамомила қўшилганлигини билдирди.

Шундан кейин Шаньдун вилоят партия ташкилотининг делегати Лю Чуань-ю сўзга чиқиб, коммунистларнинг қишлоқ хўжалигини юксалтиришдаги роли тўғрисида гапирди.

Танаффусдан кейин Хитой Халқ-озодлик армияси бош сиёсий бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Тань Чжэн сўз олди. У, армия қурилиши масалаларига тўхталиб ўтди.

Австрия Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи Фюрнберг, Швейцария меҳнат партиясининг бош секретари Воог, Костарика «Вангуардиа популар» партиясининг вакили съездни табриклаб нутқ сўзладилар.

Янги Зеландия Коммунистик партияси Марказий комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Сдертон съездни Янги Зеландия коммунистлари номидан табриклади. Халқ Хитойи, деди у, Шарқи-Жанубий Осиёда тинчлик гарантиясидир. Янги Зеландия халқи Хитой Халқ Республикаси билан нормал муносабатлар ўрнатишни ўз ҳукуматидан талаб қилмоқда.

Делегатлар ва меҳмонлар Исроил Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи М. Вильнернинг нутқини самимий кутиб олдилар. Ҳаётнинг барча соҳаларида Хитойнинг эришган муваффақиятлари, деди у, кишиларни чин кўнгилдан хурсанд қилмоқда. Хитой Осиё халқларига чет эл асоратидан қутулиш йўли ва намуналарини кўрсатди.

Съездда Туркия, Португалия ва Тунис коммунистик партияларидан олинган табрикномалар ҳам ўқиб эшиттирилди.

ЙИЛЛИК ПЛАННИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРАЙЛИК!

Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасининг меҳнатсевар ишчилари 8 ойлик давлат планини ялпи маҳсулот бўйича 116,9 процент бажариб, олинган мажбуриятдан ташқари 10 минг жуфт оёқ кийими етказиб бердилар. Шу кунларда корхона пойафзалчилари қишки оёқ кийимлари ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш учун курашаётирлар. **Суратда:** сентябрь ойининг биринчи ярми планини 128 процентга етказиб бажарган смена мастери **А. Тўлаганов** (ўнгда) ва контролёр **А. Аванесов** ўртоқлар тайёр маҳсулотни кўздан кечирмоқдалар.

Қ. Розиқов фотоси.

Мебель комбинатида

Тошкентдаги мебель комбинатининг коллективи аҳолига, шунингдек турли ташкилотларга кўплаб аъло сифатли мебель буюмлари ва бошқа материаллар етказиб бермоқда.

Корхона ишчилари саккиз ярим ойлик давлат планини муддатидан олдин 105 процент бажариб, қўшимча равишда тўрт миллион икки юз минг сўмлик мебель ишлаб чиқардилар. Шу давр ичида меҳнат унумдорлиги хийла ошди, маҳсулот таннархи 14 процентга камайтирилди.

Комбинат ишчилари ўтган саккиз ярим ой давомида республикамиз колхоз ва совхозларидаги болалар боғчаси ҳамда яслилари учун 900 комплект мебель буюмлари жўнатдилар.

Республика Маориф министрлигининг буюрган заказлари ҳам ўз вақтида муваффақият билан бажарилди. Янги очилган мактаблар учун минтта парта, 200 дан ортиқ ёзув столи, стул, шкаф ва бошқа буюмлар тайёрланди.

Комбинат ишчилари маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, аҳолига кўп миқдорда сифатли мебель буюмлари етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилаётирлар.

Т. НАЖИМОВ.

Пойтахтимиз корхоналарининг ишчилари, инженер-техник ходимлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 39 йиллик байрамини муносиб кутиб олиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Тошкентдаги пайпоқ-трикотаж фабрикасининг меҳнатсевар коллективи бу улуғ байрамни ишлаб чиқаришда янгидан-янги муваффақиятларга эришиш билан кутиб олишга ҳаракат қилмоқда. **Суратда:** пайпоқ цехининг илғор ишчиларидан **Ш. Раҳимова** ва **В. Бичкова** ўртоқлар иш устида.

В. Володин фотоси.

Қизил Байроқли цех

Мавжуд резервлардан тўла ва унумли фойдаланиб ишлаётган Тошкент картография фабрикасининг меҳнатсевар коллективи ишлаб чиқаришда янгидан-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Цех ва участкаларда давлат планларини тўла ва ошириб бажариш учун бошланган кураш тобора кенг қулоч ёймоқда. Шу сабабли коллектив 8 ойлик планни муддатидан илгари ортиги билан бажарди ва ой охиригача 500 минг сўмликдан ортиқ маҳсулот тайёрлади. Шу муддат ичида маҳсулот таннархи 14,8 процент камайди.

Социалистик мусобақада инженер В. Леонтьева раҳбарлик қилаётган цех ишчилари айниқса юқори кўрсаткичларга эришаётирлар. Бу цех коллективи иш суръатини тобора ошира бориш натижасида йил бошидан бери корхона кўчма Қизил байроғини ўз қўлида сақлаб келмоқда.

М. САИДОВА, Д. АЮПОВА.

Автобазалар ишида тартиб ўрнатилсин

Оҳангарон шаҳрида жуда катта ҳажмда қурилиш ишлари олиб борилаётир. Қурилиш участкаларида иш суръатини тезлаштириш аввало уларни ўз вақтида бетон, цемент, шағал, ғишт ва шунга ўхшаш бинокорлик материаллари билан етарли миқдорда таъминлаб туришга боғлиқдир. Ана шу вазифа шаҳардаги 72 ва 29-автобаза коллективи зиммасига юклатилган.

Лекин ҳар иккала автобаза раҳбарлари ҳам ўз хўжаликларида шу вақтгача қатъий тартиб ўрнатмай келаётирлар. Натижада қурилиш ташкилотларига белгиланганидан анча кам машина берилмоқда. Бу эса ўз навбатида қурилиш участкаларида ишчилар ва механизмларнинг ортиқча бекор туриб қолишига ва давлат планларининг бажарилмай қолишига сабаб бўлмоқда. Масалан, 72- автобаза ГРЭС қурилишига ҳар куни нарядда кўрсатилганидан 12-14, баъзи вақтларда эса 27 тагача самосвални кам бермоқда. Фақат август ойининг биринчи ярмидагина қурилиш участкаларига белгиланганидан 193 самосвал кам етказиб берилди. Натижада кўпгина участкаларда зарур бинокорлик материаллари етишмай қолиб, иш суръати пасайди.

Қурилиш участкаларининг раҳбарлари автобаза директори ўртоқ И. Горосенкодан:

— Нега бизни самосваллар билан етарли миқдорда таъминламаётирсиз? — деб сўрасалар, у бўлса ҳадеб: «Шоферлар етишмайди, автомашиналарнинг кўпгина запас қисмлари йўқ» деган асоссиз баҳонани рўкач қилади.

Аслида эса базада шоферлар етарли, автомашиналарнинг зарур қисмлари ҳам бор. Ҳамма гап ана шу мавжуд машиналардан ва ишчи кучидан рационал фойдаланишда қолган.

База раҳбарларининг эътиборсизлиги туфайли ишчилар ўртасида меҳнат интизоми бўшашиб кетган. Шу сабабли машиналар пухта ва сифатли ремонт қилинмайди. Машиналар бугун ремонтдан чиқиб, эртага яна ремонтга қайтиш ҳоллари тез-тез учраб туради. Айрим шоферлар машиналардан ўзларининг шахсий манфаатлари йўлида фойдаланмоқдалар. Масалан, яқинда автобаза шофери Г. Шабельников ЕЛ 67-35 номерли машинани паркдан эрталаб соат 8 яримда олиб чиқиб кетиб, қурилиш участкасига зўр-базўр соат 12 ларда етиб келган. Шунинг оқибатида 4-участкада ишлаётган экскаватор 3 соат бекор турган.

Наряд бўйича ҳар куни қурилиш участкаларига 85-95 самосвал юборилиши керак эди. Ҳақиқатда эса бор-йўғи 55-60, яъни белгиланганидан 25-30 машина кам юборилади. Шу туфайли участкаларда баъзан иш тўхтаб қолади. Бетон заводи ҳам ўзининг графигини бажара олмади.

Шунингдек, шаҳардаги 29-автобаза ишида ҳам жиддий камчиликлар бор. Бу автобаза август ойининг иккинчи ярмида қурилиш участкаларига 50 га яқин машинани кам берди.

Шаҳар партия ва совет ташкилотлари қурилиш суръатларини оширишга тўсқинлик қилаётган ҳар иккала автобаза ишидаги камчиликларни тезда тугатиш чораларини кўришлари керак.

А. АБДУАЗИМОВ.

Ойнасозлар муваффақияти

Бўстонлиқ ойна заводининг меҳнатсевар ишчилари ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 8 ойлик давлат планини муддатидан олдин бажардилар. Улар планга қўшимча равишда юз минг квадрат метр юқори сифатли ойна ишлаб чиқардилар.

Комсомол аъзоси Вера Олейник бошлиқ илғор цех ойнасозлари сменада 2090 ўрнига 3000 квадрат метр аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар.

Ойнасозлар мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиб, йил охиригача пландан ташқари икки юз минг квадрат метр ойна бериш мажбуриятини олдилар.

П. ВЛАДИМИРОВ.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМНИ ЎРГАНУВЧИЛАРГА ЁРДАМ

Империализм мустамлакачилик системасининг емирилиши

Партиямизнинг тарихий XX съезди ҳозирги даврнинг энг асосий хусусияти социализмнинг жаҳон системасига айланишидан, унинг характерли белгиси эса империализм мустамлакачилик системасининг чок-чокидан сўкилиб емирилишидан иборат эканлигини уқтириб ўтди.

Улуғ Октябрь революцияси бонги билан ғафлат уйқусидан уйғонган мазлум халқларнинг эндиликда булоқдек мавж уриб қайнаётган ҳаётида юз бераётган воқиалар мустамлакачилик системаси тўхтовсиз емирилаётганлигидан далолат бермоқда. Сўнгги ўн йил ичида мустамлакачилик системаси Октябрь революцияси берган зарбадан қолишмайдиган ғоят зўр зарбага учради. Натижада ер юзининг 1 миллиард 200 миллиондан кўпроқ аҳолиси мустамлака қуллигидан абадий халос бўлди. Бу—оламшумул-тарихий аҳамиятга эга бўлган буюк воқиадир. Бу воқиа улуғ Лениннинг, Шарқ халқлари сиёсий фаолият доирасига кириб, мустамлакачилик зулмининг шармандали системасига чек қўяжаклар ва янги ҳаётнинг мустақил иштирокчилари ҳамда ижодчилари бўлиб қолажаклар, деган буюк илмий башоратини тасдиқламоқда.

Шундай фурсат келадики, деган эди Ленин, унда Осиёнинг юз миллионлаб аҳолиси жаҳон тарихининг актив омили бўлиб қолади ва бутун башариятнинг тақдирини ҳал этишда иштирок қилади. Энди ана шундай фурсатнинг келганлиги тарихий тараққиётнинг ўтмишдаги мазлумларга келтирган қимматбаҳо совғасидир.

* * *

Маълумки, мустамлака—бир давлат (метрополия)нинг ҳокимияти остида бўлган, унинг тенг ҳуқуқсиз қисми ҳисобланган, суверен ҳуқуқлардан маҳрум этилган, махсус усул-идора асосида бошқариладиган заиф мамлакатдир.

Мустамлакачилик капитализм билан бирга дунёга келди. Капитализмнинг мудҳиш тарихи мазлум халқларнинг қони билан ёзилган, унинг омонат, нурсиз биноси асоратга солинган халқларнинг суяклари устига қурилган.

Мустамлакаларни жаҳонгашта, йиртқич давлатлар ўртасида хомталаш қилиш, асосан, XIX аср ўртасида тугади. Биринчи жаҳон уруши арафасида Англия, Франция, Германия ғоят кўп ерларни эгаллаб турар эдилар. Чунончи, 1914 йили Англия ихтиёрида 393 ярим миллион аҳоли яшайдиган 33 ярим миллион квадрат километрли майдон, Франция ихтиёрида 55 ярим миллион киши яшайдиган 10,6 миллион квадрат километрли территория, Германия қўл остида сал кам 12 ярим миллион одам ҳаёт кечирадиган сал кам 3 миллион квадрат километрли ер бор эди. Бўлинган дунёни қайта бўлишга қаратилган биринчи жаҳон урушида герман, турк ерларидан анчагинасини Англия, Франция тортиб олдилар. Улар иссиқ шовлага кўз тиккан оч мушукдек «иссиқ мамлакатлар» теварагида гирдикапалак бўлдилар.

Очкўзнинг қорни беш, бири ҳамиша бўш деганларидек, мустамлакачиларнинг кўзи сира тўймади. Британия империясининг «отаси» Сесиль Роденинг қуйидаги образли таърифи мустамлакачи корчалонларнинг машъум, жирканч феълиатворини гавдалантириб беради: «Дунёнинг бутуни бўлиб олинган деса бўлади, энди унинг қолган-қутгани босиб олинмоқда ва мустамлака қилинмоқда. Жуда афсуски, биз кечаси осмонда тепамизда чарақлаб турган юлдузларга етаолмаймиз! Агар қўлимдан келса, мен планеталарни ҳам забт этган бўлар эдим; мен бу тўғрида кўп ўйладим. Шундай чарақлаб турган, лекин шу билан бирга, жуда узоқда бўлган планеталарни кўрганимда мени ғам босади».

Империализмнинг очкўзлиги, риёкорлиги, золимлиги, у келтирган сон-саноқсиз кулфатлар мазлумларнинг сабр косасини лиммо-лим тўлдирди; уларнинг қаршилигига дуч келабошлади.

В. И. Ленин «Осиёнинг уйғониши» (1913) деган мақоласида жаҳон капитализмининг ривожланиб, феодализм зулмидан халоскор кучдан социализм учун тўсиқ кучга айланганлиги ва жаҳон пролетариатининг озодлик кураши мазлум Осиёни уйғотганлигини уқтириб бундай деган эди: «Ўрта аср турғунлигида эзилиб ёввойилашган юзларча миллион аҳоли янги турмушга ва одамнинг элементар ҳуқуқлари учун, демократия учун курашга уйғонди...» (Асарлар, 19 том, 71 бет). Бу уйғониш Осиёнинг ҳамма жойида қудратли демократик ҳаракатнинг ўсаётганлигида, юз миллионлаб одамларнинг тарихдан ташқарида яшашдан тарих гирдобига баралла тортилиб, янги ҳаётга, ёруғликка, мустақилликка томон ялписига интила бошлаганликларида яққол намоён бўлди.

Бу интилишнинг қаттиқ қаршиликка дуч келиши, мазлумлар сафларининг заифлиги мустамлакачилик усул-идорасини абадий бир ҳодисадек қилиб кўрсатар эди. Мустамлакачилар мазлум халқлар бизсиз бир кун ҳам яшай олмайди, мустақил ҳаётга қодир эмас, биз уларнинг туғма раҳнамосимиз, деган афсоналарни зўр бериб тарқатар эдилар.

Улуғ Октябрь революцияси бу афсоналарни чил-парчин қилиб ташлади.

Октябрь революциясининг ғалабаси истибдод сиртмоғида асрлар мобайнида инграб ётган мазлум халқлар учун янги давр, ўз озодлиги ва мустақиллиги учун кураш даврини очди. Бу революция жаҳон аҳолисининг кўпчилик қисмини ташкил этган Шарқ мамлакатларида зўр акс садо берди ва миллион-миллион мазлумлар оммасини ғафлат уйқусидан уйғотди.

Октябрь революцияси ва унинг зафарли байроғи—ленинизм Шарқ халқларига империализм ҳукмронлигини ағдарибгина озодлик йўлига чиқиб олиш мумкинлигини кўрсатди. 1917 йилги революция империализм фронтини Россияда ёриб ўтиб, унинг ҳукмронлиги абадий, дахлсиз ва муқаддас деган афсонани яксон этди, барча мазлумларни озодлик учун кураш майдонига комил ишонч билан чиқишга даъват этувчи гўёки бир сигнал бўлди. Мазкур революциянинг буюк халқаро аҳамияти ана шундадир.

Асрлар уйқусини бузиб, кўз очган мустамлака Шарқининг халқлари озодлик учун курашга қадам қўйсалар ёлғиз эмасликларини, большевиклар партияси каби йўл кўрсатувчи юлдуз, совет ҳокимияти каби раҳнамо, совет халқи сингари намуна ва илҳом манбаи борлигини кўрдилар. Бу—уларга мадад ва даъват бўлди.

Октябрь революциясининг буюк халқаро аҳамияти яна шундаки, у Шарқ мамлакатларида пролетариатнинг уйғонишини тезлатди; унга деҳқонлар оммасига йўлбошчи бўлиб, сўнгра революциянинг ана шу поёнсиз резерви билан мустаҳкам иттифоқда миллий-озодлик ҳаракатининг гегемони сифатида майдонга чиқиш йўлини кўрсатди. Гарчи оз сонли бўлса-да пролетариат ва унинг илғор отряди миллий-озодлик ҳаракатининг етакчи кучига айлангач, бу ҳаракатнинг характери ўзгариб, империализм зулмидан узил-кесил халос бўлиш учун курашга айланди.

Совет революцияси империализм мустамлакачилик системасига ўнгалмас зарба бериб, унинг асосларини ларзага келтирди. Мустамлака ва қарам мамлакатларни монеъсиз эзиш даври тугаб, бу мамлакатларда озодлик ҳаракати даври, пролетариатнинг уйғониш даври ва бу ҳаракатга гегемон бўлиш даври бошланди.

Мазлум мамлакатларда империализм мавқеъларининг кескин тарзда заифлашиб кетиши капитализм умумий кризисининг ифодаларидан бири бўлиб, империализмнинг мустамлакачилик системаси ҳам кризисга учраганлигидан далолат берарди. Бунинг маъноси шуки, мустамлака ва қарам мамлакатларнинг халқлари эскича яшашни сира истамай қолдилар, мустамлакачи давлатлар эса эскича хўжайинлик қилолмайдиган бўлиб қолдилар.

Мустамлакачилик системаси кризисининг объектив сабаби шундаэдики, унга мазлум мамлакатларда юз берган социал-иқтисодий процесслар замин тайёрлаган эди. Метрополияларнинг монополистик капитали максимал фойда кетидан қувиб, бу мамлакатларни узлуксиз талайдилар, халқини эзадилар. Бироқ, империалистлар у ерларда оз бўлса-да темир йўл, фабрика, завод, портлар қуришга беихтиёр мажбур бўлдилар. Табиийки, бу иш маҳаллий пролетариатнинг пайдо бўлишига, ерли интеллигенциянинг юзага келишига, миллий онгининг уйғонишига, озодлик ҳаракатининг шаклланишига олиб келди.

Империализмга хос асосий зиддиятлардан бирининг—метрополия билан мустамлакалар ўртасидаги муросасиз зиддиятларнинг кескинлашуви ҳам мустамлакачилик системасининг кризисига сабаб бўлди.

Шундай қилиб, мустамлака ва қарам мамлакатларнинг юқорида тасвирланган ички ва ташқи вазияти мустамлака системасини қаттиқ ларзага келтириб, уни нураб бораётган омонат бинога ўхшатиб қўйди.

Октябрь социалистик революциясининг тўнғич фарзанди—Совет ҳокимияти миллий ва ирқий тенгсизликни албатта йўқотиш мумкинлигини амалда исботлади. Россиядаги собиқ чекка ўлкалар халқларининг, жумладан ўзбек халқининг, асрий асоратдан халос бўлиши социалистик революция мустамлака зулмини йўқотиб, халқлар ўртасида тарихда мисли кўрилмаган чинакам тенглик ва биродарлик муносабатларини ўрнатажагини амалда исботлади. Бу ҳол Шарқ халқларига буюк революционлаштирувчи таъсир қилди. Чиллаки чиллакини кўриб чумак уради деганларидек, собиқ мустамлакаларда ҳам янги ҳаёт сари интилиш авж олди.

Капитализм умумий кризисининг биринчи босқичидаёқ мустамлакачилик системасининг кризиси бошланганини қуйидаги воқиалар яққол кўрсатарди: Хитойда 1919 йил «4-май ҳаракати», Кореяда 1919 йил март-апрелда Японияга қарши бўлган халқ қўзғолони, Эронда 1918-21 йилларда бўлган империализмга қарши кураш, 1919 йили Афғонистонда Англияга қарши озодлик уруши, Миср ва Ироқдаги миллий-озодлик ҳаракатлари, 1919 йилларда турк халқининг империализмга қарши миллий-озодлик уруши, Мўғулистонда 1921 йили бўлган халқ революцияси, 1918-1922 йилларда Ҳиндистонда антиимпериалистик курашнинг авж олиши, Лотин Америкасида миллий-озодлик ҳаракатининг юксалиши ва ҳоказолар.

Мазлум халқларнинг юксалаётган ҳаракатига йўлбошчилик қилган коммунистик партиялар тузила бошланди. Бундай партиялар 1920 йили Индонезия, Эрон ва Туркияда, 1921 йили Хитой, Мисрда, 1922 йили Бразилияда ва бошқа ерларда тузилди.

Мустамлакачилик системаси кризисининг ифодаларидан бири бўлган капитализм умумий кризисининг муттасил чуқурлашуви империализмнинг мустамлакалардаги ҳукмронлиги илдизига болта уриб борди. Озодлик ҳаракати яна авж олди: 1924-27 йилларда Хитой Коммунистик партияси етакчилигида хитой революцияси бўлди. 1924 йили Бразилияда катта қўзғолон бўлди. 1925 йили Сурияда, 1926-27 йилларда Индонезияда империализмга қарши қўзғолонлар бўлиб ўтди.

1929-1933 йиллардаги жаҳон иқтисодий кризиси янада чуқурлашиб, мустамлакачиликнинг нураб бораётган омонат истеҳкомига Ҳиндихитой, Ҳиндистон, Филиппинларда ҳам қаттиқ шикаст етказилди. Бу ерларда авж олган кураш оловида компартиялар ҳам тузилди.

СССРда социализм ғалабаси, Совет Шарқида, шу жумладан, серқуёш республикамизда сиёсий, иқтисодий, маданий соҳаларда ва миллий масалада эришилган оламшумул-тарихий муваффақиятлар мазлумларга илҳомбахш намуна бўлди. Бу намуна истибдод сиртмоғидаги халқларга озодлик, ирқий ва миллий тенгҳуқуқлилик, моддий фаровонлик ва маданий юксалишга эришишнинг ягона йўли тайёрга айёр мустамлакачиларни ҳайдаб чиқаришдан иборат эканлигини яққол намойиш қилди.

* * *

Мустамлакачилик системаси иккинчи жаҳон уруши даврида айниқса қаттиқ шикаст еди; у чок-чокидан сўкилди. СССРнинг Ғарбда ва Шарқда фашист босқинчиларга қарши кураши миллий-озодлик ҳаракатини авжга миндирган асосий омил бўлди. Хитой ва Вьетнамда, Малайя ва Филиппинда халқ армиялари тузилиб, озодлик учун қуролли кураш бошланди.

Пахтакор ва механизатор ўртоқлар, колхоз, совхозларда кунига йиллик планнинг камида 2 процентн миқдорида пахта тайёрлашга эришайлик!

Пахта ташувчи автоколонналар

Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги 50 та автоколонна ташкил этди. Ўтган йиллардан фарқ қилиб бу автоколонналар пахтани колхозлар ва совхозлардан тайёрлаш пунктига олиб бормай, тўппа-тўғри пахта заводларига ташиб келтирадилар. Пахтани ташишда транзит усулининг қўлланилиши тайёрлаш пунктларида юк ортиш, тушириш ишларини тугатиш ва кўп миқдорда ишчи кучларини бўшатиш имкониятини берди.

Бу йил автоколонналар ўтган йилдагига қараганда ярим миллион тонна кўп пахта ташийдилар. (ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 24 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
Оҳангарон	1,76	42,33
Пискент	2,14	39,75
Мирзачўл	2,06	34,64
Оржоникидзе	2,35	34,34
Ўртасарой	2,25	34,20
Юқори Чирчиқ	2,29	33,59
Бўстонлиқ	2,80	32,56
Верхне-волинск	1,89	32,37
Бўка	1,70	31,62
Сирдарё	1,98	30,85
Гулистон	1,93	30,65
Янгийўл	1,79	29,67
Чиноз	1,70	28,72
Оққўрғон	1,60	27,89
Октябрь	2,04	27,77
Ўрта Чирчиқ	1,79	27,31
Бекобод	1,43	27,16
Боёвут	1,58	26,77
Калинин	1,93	21,28
Қуйи Чирчиқ	1,24	21,03

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 24 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Совхозлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
6-«Кўкорол»	2.00	37,06
Булганин номли	1,62	32,02
«Дружба»	1,20	30,67
2- «Далварзин»	1,70	26,05
1- «Боёвут»	1,82	25,85
4- «Боёвут»	1,14	23,85
1- «Фарҳод»	1,04	23,74
4-Вревский	1,46	23,60
3- «Боёвут»	1,60	23,52
«Малик»	2,15	23,04
1- «Далварзин»	1,24	22,87
«Оққўрғон»	1,23	21,13
«ЎзССР беш йиллиги»	1,24	21,03
Бушуев номли	1,22	16,15

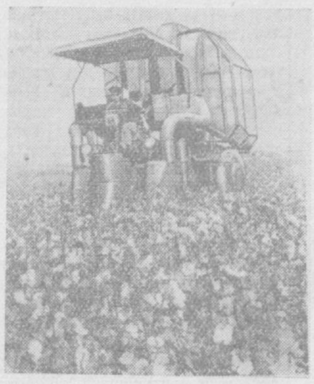

Суратда: 1. Сирдарё районидаги Ильич номли колхозда бу йил 700 гектар ердаги пахта машинада териб олинади. Колхоз аъзолари районда биринчи бўлиб машинада пахта теришни кучайтириб юбордилар. Колхозда 30 та пахта териш машинаси ишлаб турибди. Механик-ҳайдовчи **П. Рижков** янги горизонталь-шпинделли машина билан пахта термоқда. У ҳар куни 1,9 ўрнига 3 тонна пахта тераётир. 2. Ўртасарой районидаги «Коммунизм» колхозида пахта йиғим-терими тез суръатлар билан олиб борилаётир. Колхознинг биринчи бригада аъзолари йиғим-теримда олдинда кетмоқдалар. Илғор теримчилардан (биринчи қаторда чапда) **М. Маҳкамова, С. Дўсова** ўртоқлар (ўнгда) терим нормаларини кунига 2-3 ҳиссага етказиб бажармоқдалар.

С. Шапавалов ва **Р. Альбеков** фотолари.

Пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан ўтказайлик

(Газетхонлар хатига обзор)

Шу кунларда областимиз илғор колхоз ва совхозларида пахта йиғим-терими, айниқса, кучайтириб юборилди. Пахтакорлар ўз бўйи фидокорона меҳнат қилиб етиштирилган мўл ҳосилнинг бир грамминн ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш, она-Ватанга кўпроқ юқори сорт пахта етказиб бериш учун ҳаракат қилмоқдалар, сентябрда йиллик планнинг асосий қисмини бажариш учун бутун чоралар билан курашмоқдалар. Редакциямизга келаётган хатлар ана шундан далолат беради.

Верхне-волинск районидаги Свердлов номли колхознинг М. Саидов бошлиқ бригада аъзолари ўтган йили 66 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 22,5 центнердан ҳосил етиштириб, йиллик пахта тайёрлаш планини 124,5 процент бажарган эдилар, — деб ёзади ўртоқ **М. Утюшина.** — Бригада аъзолари бу йил ҳам 66 гектар майдонда мўл ҳосил етиштирдилар. Колхозчилар пахта йиғим-теримини бошлашдан олдин пухта тайёргарлик кўрдилар. Қоп ва қанорлар тахт қилиниб, тош ва тарозилар ўз вақтида тайёрланди. Автомашина ва аравалар ремонтдан чиқарилиб, кўприклар тузатилди. Шунинг учун ҳам ҳозир йиғим-терим ишлари муваффақият билан ўтмоқда. Колхозчилар шу кунга қадар давлатга йиллик планнинг 27 проценти миқдорида пахта топширдилар. **О. Эргашев, С. Даулбоев** ўртоқларнинг ёзишига қараганда, ана шу райондаги Карл Маркс номли, «Қизил Октябрь» колхозларида ҳам йиғим-терим тез суръатлар билан давом эттирилмоқда.

Чиноз районидаги Маленков номли колхознинг Н. Хрушбоев бошлиқ бригадаси ҳозирги ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, ҳар куни 1,5-2 процент миқдорида пахта термоқда.

Бригада аъзолари пахтани сортларга ажратиб теришга алоҳида эътибор бермоқдалар, хом пахтанинг терилишига асло йўл қўйилмаётир. Мавсумда ўн минг килограмм пахта териш мажбуриятини олган чевар теримчи М. Жумабекова ҳар куни хирмонга 170-200 килограммдан пахта топширмоқда. Бригадада бундай илғор теримчилар кўп. Газетхон **З. Қуртназиров** бизга ана шу ҳақда хабар юборган.

Гулистонлик ўртоқ **М. Абдураимов** қуйидагиларни хабар қилади: «М. Мадраҳимовни «8-Март» колхозининг аъзолари жуда яхши биладилар. У ўзи ёш бўлишига қарамай, илғор теримчилардан ҳисобланади. Ғўза парваришн даврида ҳам астойдил меҳнат қилиб, ҳар куни 0,18 0,20 гектар ердаги экинларни чопиқ қилган Маъруфжон пахта теримида ҳам жонбозлик кўрсатиб ишламоқда. У мавсумда 8 тонна пахта териш мажбуриятини олиб, ҳар куни 100-120 килограммдан пахта тераётир».

Сирдарё районидаги Сталин номли, Мирзачўл районидаги Василевский номли, Ворошилов номли, Бўка районидаги Маленков номли, Оққўрғон районидаги «Красная заря» колхозлари, Бекобод районидаги «2-Далварзин» совхози, Оржоникидзе районидаги Хрушчев номли, Октябрь районидаги Киров номли, Охунбобоев номли колхозларда ҳам пахта териш ва уни давлатга топшириш ишлари кўнгилдагидек ўтказилаётир. Газетхонлардан **З. Раҳмонов, А. Сангилов, Ш. Нурматов, Я. Исматов, К. Қаҳхоров, А. Канзафаров, А. Акбаралиев, З. Амруллаев, Т. Урунов, Я. Ҳасанов, Д. Содиқов** ўртоқларнинг бизга юборган хатларида юқоридаги колхоз ва совхозларда йиғим-терим тез суръатлар билан бораётганлиги алоҳида қайд қилинади.

Сентябрь — пахта йиғим-теримида ҳал қилувчи ойлардан биридир. Пахтакорларимиз буни унутмасликлари, ҳар бир минутдан унумли фойдаланиб, пахта йиғим-терими суръатини тинмай кучайтиришлари зарур.

Далалардан дараклар

ЯНГИЙЎЛ. Райондаги Хрушчев номли колхознинг барча бригадаларида пахта йиғим-терими соатлик график асосида олиб борилаётир. Колхознинг Абдуғани Мусаев бошлиқ бригада аъзоларидан Р. Дадабоева, А. Қалимбетова каби теримчилар ҳар куни 230-240 килограммдан пахта термоқдалар. Бригада аъзолари шу кунга қадар йиллик планнинг 40 проценти миқдорида пахта топширдилар.

Ленин номли колхознинг Н. Мирзаев, Ф. Қўчқоров ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам пахта йиғим-теримида ана шундай юксак кўрсаткичларга эришилаётир.

Д. Содиқов, Х. Бекмирзаев, Ф. Шаҳрамов.

ОРЖОНИКИДЗЕ. Хрушчев номли, Маленков номли, Молотов номли колхозларда кундалик терим графиги 2-2,5 процент бажарилмоқда. Айниқса, Маленков номли колхозда пахта йиғим-терими зўр уюшқоқлик билан ўтказилаётир. Р. Муслимова, М. Иноятова, М. Тўлаганова, М. Дўсматова каби чевар теримчилар шу кунга қадар хирмонга 3-4 тоннадан пахта топширдилар.

А. Аҳмадхўжаев.

ВЕРХНЕ-ВОЛИНСК. М. Горький номли колхознинг 570 гектар майдонида бу йил ўтган йилдагига қараганда мўл ҳосил етиштирилди. Колхознинг Х. Тўхтамишов бошлиқ бригада аъзолари пахта йиғим-теримида олдинда бормоқдалар. Улар ҳар куни давлатга йиллик планнинг 1,5-2 проценти миқдорида пахта топширмоқдалар. Колхознинг Д. Расулев, А. Худойқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам йиғим-терим тез суръатлар билан давом этаётир.

Шунингдек, райондаги Куйбишев номли колхозда ҳам пахта терими графиги ортиғи билан бажарилаётир.

Б. Турсунов, Х. Бобоев, М. Агалиев.

„Далачилик" ва „унча-мунча" ларнинг оқибати

Верхне-волинск районидаги «Победа» колхози партия ташкилотининг секретари ўртоқ Обидов билан пахта нобудгарчилиги ҳақида суҳбатлашганимизда, у «далачилик, унча-мунча шунақа бўлмасдан иложи йўқ» деди. «Қизил Октябрь» колхозининг ўртоқ Жалилов бошлиқ бригада хирмонига тўкилган хом пахтанинг нима учун терилганини суруштирганимизда. шу ердаги кишилардан кимдир, «далачиликда» деб жавоб берди. Бундай гапларни қаерда пахта хом терилаётган, қаерда ифлос қилинаётган бўлса, ўша ерда эшитиш мумкин. Улар бу ярамас аҳволни «далачилик-да» деб оқлашга, хаспўшлашга уринмоқдалар.

Лекин бу «далачилик», «унча-мунча» деган гаплар оқибати Верхне-волинск районидаги колхозларга жуда қимматга тушаётир. Кўпчиликнинг фидокорона меҳнати, эҳтирос билан қилаётган ҳаракати, жон куйдиришларининг самарасига путур етказишга сабаб бўлаяпти, кўп колхозларнинг пахтаси хом терилгани ёки ниҳоят даражада ифлос бўлгани сабабли қайтариб юборилмоқда.

Велико-Алексеевскдан Верхне-волинск районига кетадиган катта йўлдан юрган киши асфальт устида Куйбишев номли, Карл Маркс номли, Свердлов номли колхозларнинг пахталари ёйилиб қуритилаётганини кўради. Бу имкониятдан фойдаланиш, шубҳасиз, яхши. Лекин бундай шароитда пахта қуритиш ишига масъулиятсизлик билан қаралганидан, иш ёмон уюштирилганидан йўл четидаги майда тошлар, қумлар, хашаклар аралашиб пахта ифлос бўлмоқда. Ўртоқ Юсупов раис бўлган Куйбишев номли колхознинг пахтаси шу кўчанинг темир йўлга яқин қисмида қуритилмоқда. Мана шу жой атрофига қараган киши талай пахталарнинг тупроққа аралашиб, нобуд бўлаётганини ва териб олинмаётганини кўради. Катта йўлнинг чап томонида бошидан-охиригача деярли ҳамма жойда пахта тўкилиб, тупроққа беланиб ётипти. Уни машиналар, аравалар, йўловчилар босиб, оёқ ости қилмоқда. Аммо ҳар учала колхоз раҳбарлари бу нобудгарчиликка ҳам «далачилик-да», деб бепарво қарамоқдалар.

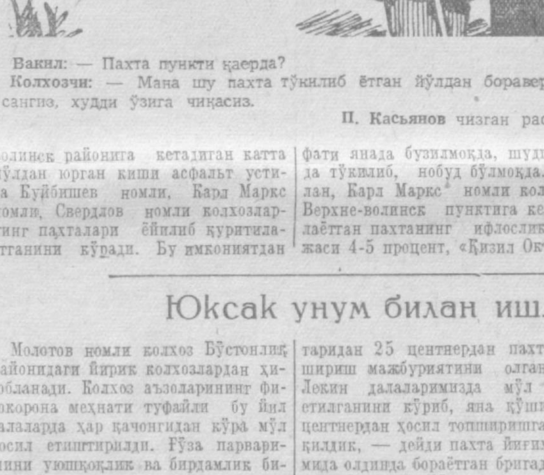

Вакил: — Пахта пункти қаерда?

Колхозчи: — Мана шу пахта тўкилиб ётган йўлдан бораверсангиз, худди ўзига чиқасиз.

П. Касьянов чизган расм.

Райондаги Максим Горький номли, Жданов номли, «Победа», «Қизил Октябрь» каби бир қатор колхозларда ҳам айни аҳволни кўриш мумкин. Бу колхозларда ҳам пахталар сифатсиз терилмоқда, терилган пахталар хирмонларда ва кўчаларда ифлосланиб, сифати янада бузилмоқда, шудгорларда тўкилиб, нобуд бўлмоқда. Масалан, Карл Маркс номли колхоздан Верхне-волинск пунктига келтирилаётган пахтанинг ифлослик даражаси 4-5 процент, «Қизил Октябрь» колхозининг пахтасида эса ҳатто 9 процентгача етади. Ҳолбуки, кесак, қум, тош, хашак аралашиб кетган пахталардан худди шу колхозларнинг ўзи катта зарар кўрмоқда. Жумладан, ҳозиргача Куйбишев номли, М. Горький номли, Шверник номли, Жданов номли, Карл Маркс номли, Свердлов номли, «Победа», «Қизил Октябрь» колхозлари ифлос пахта топширганликлари учун 58 тонна пахта скидка қилинган. Бошқача сўз билан айтганда, ифлос пахта топширгани учун Куйбишев номли колхоз 33588 сўм, Максим Горький номли колхоз 12219 сўм, «Победа» колхози 29586 сўм, «Қизил Октябрь» колхози 35101 сўм штраф тўлади. Бундай аҳволни бошқа колхозларда ҳам кўрамиз.

Велико-Алексеевск пахта пунктидан 30 машина, 22 автокачка пахта хом терилгани учун қайтариб юборилган.

«Победа» колхозининг ўртоқ Тожибой Толбоев бошлиқ бригадасида гоммоз, шира тушган пахталар тоза пахталарга аралаштириб юборилаётир. Свердлов номли колхознинг ўртоқ Мирҳоди Шодиев бошлиқ бригадасида иш ниҳоятда ёмон уюштирилган.

Бундан ташқари, пахта пунктларининг айрим ходимлари ҳам пахтанинг сифатсиз топширилишига йўл очиб бермоқдалар. Велико-Алексеевскдаги пахта пунктининг қабулчиси ўртоқ Рогатов Максим Горький номли колхоздан келтирилган ва намлиги 12 процентдан ортиқ бўлган пахтани қабул қилиб олган.

Верхне-волинск районидаги колхозларда пахтанинг сифатли терилишига ва топширилишига шу хилда бефарқ қаралмоқда, хом пахталар терилаётир. Пахталар ифлосланиб, сифати бузилмоқда, колхозлар катта зарар кўрмоқда.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг рейд бригадаси:

А. ШОЛОБОЕВ,
Верхне-волинск пахта пунктининг старший товароведи.

Е. НАХИМОВА,
шу пунктнинг лаборатория мудири.

В. АШАЕВА,
Велико-Алексеевск пахта пунктининг лаборатория мудири.

О. ОБЛОБЕКОВ,
Верхне-волинск пахта пунктининг мудири.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Юксак унум билан ишламоқдалар

Молотов номли колхоз Бўстонлиқ районидаги йирик колхозлардан ҳисобланади. Колхоз аъзоларининг фидокорона меҳнати туфайли бу йил далаларда ҳар қачонгидан кўра мўл ҳосил етиштирилди. Ғўза парваришини уюшқоқлик ва бирдамлик билан ўтказган меҳнатсевар колхоз аъзолари, пахта йиғим-теримида ҳам активлик билан ишламоқдалар. Кўпмингчилар ҳаракати тобора кучайиб бормоқда.

— Биз 88 гектар ернинг ҳар гектаридан 25 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олган эдик. Лекин далаларимизда мўл ҳосил етилганини кўриб, яна қўшимча 5 центнердан ҳосил топширишга қарор қилдик, — дейди пахта йиғим-теримида олдинда бораётган бригада бошлиғи ўртоқ С. Қўчқоров.

Бригада аъзолари ана шунга яраша меҳнат қилиб, ҳар куни йиллик планнинг 2,5-3 проценти миқдорида пахта тайёрламоқдалар.

Колхознинг С. Қўчқоров, М. Ёдгоров, Қ. Ғиёсов ўртоқлар бошчилик қилаётган бригадаларида ҳам колхозчилар юксак унум билан ишламоқдалар. Т. Хусанова, Т. Анорбоева, М. Мансурова каби комсомол-ёшлар ҳар куни 130-140 килограммдан пахта тераётирлар. Колхоз аъзолари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 39 йиллиги кунини пахта тайёрлаш давлат планини ортиғи билан бажарган ҳолда кутиб олиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Х. ҲОЖИМАТОВ.

Эндиги курашнинг миқёси анча кенгайди. Чунки мустамлакачи давлатлар сони ортди, Иккинчи жаҳон уруши арафасида булар қаторига АҚШ, Италия, Япония ҳам қўшилди. Булар билан бирга Англия, Франция ўз ерларидан ташқари 602 миллион киши яшайдиган 50,2 миллион квадрат километр ерга эгалик қилардилар.

Совет Иттифоқининг Иккинчи жаҳон урушида қозонган тарихий ғалабаси мазлум халқларнинг миллий озодлик ҳаракатини янада кучайтириб юборди. Гитлерчилар Германияси, Япония, Италия ва шерикларининг тор-мор келтирилиши империализм занжирини ғоят бўшаштирди, бир қанча давлатлар капитализм системасидан чиқиб кетдилар.

Совет қуролли кучларининг аёвсиз зарбаси остида Япония сўзсиз таслим бўлгандан ва шонли хитой халқи япон босқинчиларни ва гоминданчиларни ҳайдаб чиқаргандан сўнг Хитойдек улуғ бир мамлакатда мустамлакачилик усул-идораси осориатиқа музейига топширилди. 10 миллион квадрат километрли майдонда яшайдиган 600 миллион кишилик улуғ халқ империализм ва феодал муносабатлар кишанларини парчалаб ташлаб, ўзининг кўҳна тарихида зарварақли янги саҳифа очди.

Зафарли хитой революцияси Осиёдаги бошқа мазлум халқларнинг тақдирига ғоят зўр таъсир кўрсатди. Эркинликни севучи Шимолий Вьетнам халқи 70 йил давом этган француз ҳукмронлигига қарши мардонавор курашиб, ўз тақдирини ўз қўлига олди. Шимолий Корея халқи ҳам Япониянинг 40 йиллик зулмидан Совет Армияси ёрдами билан халос бўлди. Бу ерда ҳам Вьетнамдаги каби америка ҳарбий авантюраси шармандаларча барбод бўлди.

Икки юз йилча давом этган ваҳшиёна мустамлака зулмига қарши ҳинд халқи олиб борган кураш 1945-1946 йилларда мисли кўрилмаган даражага етди. Ҳинд халқининг тўккан қони зойи кетмади. 1950 йили Ҳиндистон мустақил республика деб эълон қилинди. Унинг кетидан Покистон, Бирма, Цейлон ҳам мустақилликка эришдилар.

Озод Индонезия Республикасининг вужудга келиши Шарқ тарихида муҳим воқиа бўлди. 350 йил давом этган мустамлака зулми индонез халқини моддий жиҳатдан қашшоқ, сиёсий жиҳатдан тутқин ва ватангадо қилиб, маънавий жиҳатдан поймол этди. Лекин бу кулфат ҳурриятпарвар халқнинг озодликка интилишини ва пўлатдек мустаҳкам иродасини синдира олмади. 80 миллионли халқ жон бериб, жон олиб мардонавор курашиб, 1945 йил августда чақирилмаган сурбет «меҳмонларни» ҳайдаб, мустамлакачилик усул-идорасини чилпарчин қилиб ташлади.

Араб Шарқида сўнгги 5-6 йил ичида юз берган воқиалар мазмуни ўтмишдаги минг йилларнинг мазмунидан бойроқдир. Дунёнинг бу бўлагида Миср, Сурия, Ливан, Ливия, Судан, Марокаш, Тунис каби мамлакатлар инглиз, француз мустамлакачилар чангалидан халос бўлди. Энди мустамлакачилик бўйинтуруғини улоқтирган биродарларидан намуна ва илҳом олаётган Жазоир, Нигерия, Камерун, Олтин қирғоқ, Мадагаскар, Лотин Америкаси ва бошқа ўлкалардаги мазлумлар ҳам кураш майдонига забардаст қадамлар билан чиқмоқдалар.

Шундай қилиб, 1939 йилда бир ярим миллиард аҳолиси бўлган мустамлака ва қарам мамлакатдан сўнгги ўн йил ичида 1 миллиард 200 миллион ёки ер юзи аҳолисининг ярмини ташкил этадиган халқ озодлик ва мустақиллик нуридан баҳраманд бўлди.

Бу ҳол шармандали мустамлакачилик системаси ўнғалмас кризисга учраб, чок-чокидан сўкилиб, бутунлай йўқолиб кетиш арафасида турганини яққол кўрсатиб турибди.

Мустамлакачиликнинг ҳомийлари мазлум халқлар метрополияларнинг яхши истаклари, инсофли эканликлари туфайли «Эркин дунё»нинг розилиги билан озод этилдилар, деб даъво қилмоқдалар. Аслида сира бундай эмас. Бу «инсонпарварлар» мустамлака мулкларини сақлаб қолиш учун қўлларидан келган барча чораларни кўрдилар. Бироқ, уларнинг имкониятлари чекланиб қолди; чунки янги тарихий вазият туғдирган қуйидаги омиллар уларни жиловлаб, нафсини тийиб қўйди: мустамлакачиликнинг ашаддий душмани, мазлумларнинг раҳнамоси — кудратли Совет Иттифоқининг мавжудлиги; Европа ва Осиёда бир қанча мамлакатнинг капитализм системасидан чиқиб қолганлиги; метрополиялардаги ишчилар синфининг чинакам демократик тартиб ўрнатиш учун актив курашганлиги ва ҳоказолар. Бу омиллар туфайли миллий-озодлик ҳаракатини қурол кучи билан бостиришга журъат этадиган «мардлар» майдонга чиқа олмадилар.

Демак, мустамлакачилик системаси емирилишининг ихтиёрий сабабчиси «инсофли» ҳукуматлар эмас, балки социализм билан капитализм ўртасидаги зиддият тақозо этган тарихий қонуний заруриятдир. Бу зарурият ҳали 300 миллион аҳолини ўз гирдобида аранг сақлаб турган мустамлакачилик системасини ҳам ёриб ўтиб, унинг кулини кўкка совурадиган пайтнинг келишини ҳам зарур қилиб қўймоқда.

Ана шу заруриятни пайқамаган инглиз, америка, француз, голланд империалистлари миси чиққан мустамлакачилик системасини сақлаб қолишга, иложи бўлса қайта тиклашга кўп уринмоқдалар. Бу ишда америка империализми айниқса катта жонбозлик кўрсатмоқда. Унинг бошчилигида мустамлака усул-идорасини сақлаб қолиш учун СЕАТО, Бағдод пакти каби блоклар туздилар; заиф мамлакатлардаги қора гуруҳларга суяниб, турли фитналар уюштирдилар, айрим давлатларни иқтисодий жиҳатдан блокада қилиб, ҳар хил йўллар билан тазйиқ ясадилар. Филиппин, Жанубий Корея, Жанубий Вьетнам, Тайвань ва бошқа ерларда қўғирчоқ ҳукуматлар туздилар; «орани буз ва ҳукмронлик қил» деган ёвуз принципга асосланиб, турли миллат, дин ва мазҳабдаги халқларни ўчакиштирдилар; панисломизм, сионизм, космополитизм, геополитика каби машъум идеологияни тарқатдилар. Ҳозир ҳам шундай қилмоқдалар.

Парти кетиб, шарти қолган мустамлакачилик системасининг ҳомийлари уни эски усуллар, яъни қилич ва қон билан ҳам, янги усул, яъни ҳарбий блоклар тузиш, иқтисодий, дипломатик тазйиқлар ясаш, ғаразгўёна ёрдам бериш усули билан ҳам сақлаб қолишдан ожиздирлар. Тарих ғилдираги орқага қайтмайди. Кимки уни орқага қайтариш ёки лоақал бироз тўхтатиш ниятида унга чўп суқадиган бўлса, чўпи ҳам, қўли ҳам синади.

* * *

Асрлар мобайнида текинхўр истилочиларга — очкўз мустамлакачиларга емиш бўлиб келган Осиё, Африка, Океания, Ўрта ва Жанубий Америкадаги мамлакатларнинг экономикаси ва маданияти ҳаддан ташқари орқада қолди. Мустамлакачилар уларни чигирткадек талаш билан бирга, уларнинг олға ривожланишига атайин ғов солдилар, қоронғилик ва нодонликда сақлашга, ювош қулларга айлантириб мириқиб эзишга зўр бериб уриндилар.

Мустақилликка эришган халқлар мустамлакачиликнинг ғоят оғир меросига ворис бўлдилар. Шунга қарамай, бу халқлар энди чет эл зулми жароҳатларини даволабгина қолмай, миллий экономика ва маданиятни илгари мисли кўрилмаган тезлик билан ривожлантирмоқдалар.

Социалистик қурилиш йўлига кириб олган Хитой Халқ Республикасида саноат маҳсулоти 1955 йили 1952 йилдагига кўра 62 процент ортганлигини, ғалланинг ялпи маҳсулоти Хитой тарихида мисли кўрилмаган даражага — 182 миллион тоннага етганлигини айтиш кифоя. Деҳқон хонадонининг 90 проценти кооперативларга кирганлиги жуда қувончли фактдир. Чуқур маданий революция ҳам диққатга сазовордир. Хитой Коммунистик партиясининг VIII съезди хитой халқи эришган ғалабаларга якун ясади, Социализм қуриш перспективаларини белгилади.

Корея Халқ Демократик Республикасида, Вьетнам Демократик Республикасида ҳам катта муваффақиятлар қўлга киритилмоқда.

Экономика ва маданиятни тиклаш ҳамда ривожлантиришда Ҳиндистон, Индонезия, Миср, Афғонистон, Бирма ва бошқалар ҳам дастлабки ютуқларга эришдилар. Чунончи, Ҳиндистон ўзининг биринчи беш йиллик планини бажариб, иккинчи беш йиллик (1956-1961) планни амалга оширишга киришди. Ўтган йили саноат маҳсулоти 1951-1952 йилдагига нисбатан 50 процент ошди, қишлоқ хўжалик маҳсулоти 15 процент ортди. У ерда кўплаб саноат корхоналари қурилмоқда, ер ислоҳоти ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда; чет эл капиталига қарамлик камайиб бормоқда. Ҳиндистоннинг мустамлака асоратидан халос бўлиши «бу буюк ва ажойиб мамлакатнинг қайтадан дунёга келиши» учун асосий шарт бўлажак деган Маркснинг бундан юз йил олдинги илмий башорати юзага чиқмоқда.

Совет Иттифоқи улуғ Ленин кўрсатмаларини оғишмай бажариб, ўз озодлиги ва мустақиллигининг иқтисодий негизини ва маънавий бойлигини яратаётган халқларга ғоят катта амалий ёрдам бераётир.

«Биз,—деган эди В. И. Ленин,— мўғуллар, эронликлар, ҳиндлар, мисрликлар билан яқинлашишга ва бирлашишга бор кучимизни сарф қиламиз, шундай қилишни биз ўз бурчимиз ва **ўз манфаатимиз** деб ҳисоблаймиз, чунки бундай бўлмаганда Европада социализм **мустаҳкам бўлмайди.** Бизга қараганда кўпроқ орқада қолган ва кўпроқ эзилган бу халқларга... «беғараз маданий ёрдам» беришга, яъни уларга машиналар ишлатишга, меҳнатни енгиллаштиришга, демократияга, социализмга ўтишга ёрдам беришга ҳаракат қиламиз». (Асарлар, 23 том, 68 бет). Собиқ мустамлака ва қарам мамлакатлар СССРдан енгил шартлар билан узоқ муддатли қарзлар олаётирлар, арзон баҳоли машина, асбоб-ускуна, техника ҳужжатлари ва ишлаб чиқариш тажрибасини олаётирлар. Масалан, СССР Ҳиндистонга йилига 1 миллион тонна пўлат қуядиган металлургия заводи қуришга ёрдам бермоқда; нефть чиқариш, ГЭСлар қуриш учун асбоб-ускуналар етказиб бериш, 1 миллион тонна прокат юбориш мажбуриятини шарт-пишандасиз бажармоқда.

СССР бошлиқ демократик лагерь заиф мамлакатларга беғараз ёрдам бераётган бир пайтда АҚШ, Англия, Франция ва бошқа мустамлакачи мамлакатларнинг ҳукуматлари қолоқ халқларга иқтисодий ёрдам бериш ҳақида гап юритишга мажбур бўлиб қолдилар. Аслида, агар СССР бўлмаганда уларда бундай фикр асло туғилмасди. Илгари тарихда сира шундай бўлган эмас-ку. Саҳий топса барча ер, бахил топса босиб ер, деганлари бечиз эмас. Шундай бўлса ҳам улар хўжакўрсинга «саҳийлик қилиш»га мажбур бўлмоқдалар.

Бироқ, мустамлакачилар бераётган арзимас ёрдам остида ғаразгўйлик, ғаломислик ва қаллоблик ётади, судхўрликнинг сассиқ иси анқиб туради. Масалан, АҚШ мустамлакачилари 1951-1954 йилларда Лотин Америкасига 662 миллион доллар капитал чиқариб, бундан 3 миллиард 276 миллион доллар фойда олганлар. Буромадга кўра даромадни сал кам 3 ярим марта кўпайтириш учун уччига чиққан судхўрнинг маҳорати ҳам камлик қилади! Ленин айтган «квадратли паразитизм»нинг классик намунаси шу эмасми!

Ҳозирги замон мустамлакачи давлатининг энг йириги бўлиб қолган АҚШ оғир сиёсий шартли иқтисодий ёрдамдан кўра ҳарбий ёрдамни афзал кўриб, қарам мамлакатларга зўр бериб яроғ-аслаҳа чиқармоқда. Бу фактлар «эркин дунё»нинг жуда чиройли либослар билан безаб кўрсатаётган «ёрдами»нинг асл моҳиятини яққол очиб беради.

Ўзининг миллий бойлиги бўлган Сувайш канали компаниясини национализация қилган Мисрга нисбатан АҚШ, Англия, Франция ҳукуматлари томонидан сурбетларча кўрсатилаётган коллектив тазйиқ ҳам мустамлакачилик системасини сақлаб қолиш йўлидаги уринишдан иборатдир. Лекин бутун дунёдаги тараққийпарвар кучлардан мадад олаётган миср халқи ўз суверинететини қатъий туриб сақлаб қолажак.

* * *

Ҳозир Осиё, Африка, Ўрта ва Жанубий Америкада кучайиб бораётган миллий-озодлик ҳаракати шармандали мустамлака системасининг емирилиши пировардига етиб бораётганлигини кўрсатади.

В. И. Ленин айтганидек, «кишиларнинг тарихий ижодиёти кенгайган ва чуқурлашган сари, онгли, тарихий фаолият кўрсатувчи аҳоли оммаси ҳам кўпайиб бормоғи керак» (Асарлар, 2 том, 491 бет). Дарҳақиқат, курашчилар сони кундан-кун кўпаймоқда.

Демократия ва социализм лагерининг куч-қудрати ва таъсири тобора ортаётганлиги, собиқ мустамлакалардан кўпчилигининг озод бўлиб, янги ҳаёт қураётганлиги, қолган мазлум мамлакатларда миллий-озодлик ҳаракатининг авж олаётганлиги ва бошқа шу каби омиллар шармандали мустамлака системаси тез орада бутунлай йўқолиб кетажагидан ёрқин далолат беради.

А. ОРТИҚОВ,
философия фанлари кандидати, доцент.